

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішення Рахункової палати
від 20.12.2022 № 26-5

ЗВІТ

**про результати аналізу використання коштів субвенції з державного
бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на
підвищення доступності широкопasmового доступу до Інтернету в сільській
місцевості**

Київ 2022

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ / АБРЕВІАТУР	3
ПРЕАМБУЛА	6
РЕЗЮМЕ	8
ВСТУП	9
I. ОЦІНКА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ШИРОКОСМУГОВОГО ДОСТУПУ ДО ІНТЕРНЕТУ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ СУБВЕНЦІЇ.....	11
Висновки до розділу I.....	20
II. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ТА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ СУБВЕНЦІЇ.....	21
2.1. Аналіз планування видатків субвенції	21
2.2. Стан фінансування бюджетної програми.....	23
2.3. Оцінка розподілу та управління коштами субвенції.....	26
Висновки до розділу II	39
III. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ СУБВЕНЦІЇ	40
3.1. Повнота використання коштів субвенції	40
3.2. Законність та ефективність використання коштів субвенції	45
3.3. Дотримання вимог законодавства щодо виконавців, публічних закупівель та оприлюднення їх результатів	48
3.4. Своєчасність і достовірність звітності за коштами субвенції та оцінювання ефективності бюджетної програми	50
Висновки до розділу III	55
IV. Соціальний ефект від використання коштів субвенції	57
ВИСНОВКИ	60
ПРОПОЗИЦІЇ	64

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ / АБРЕВІАТУР

Бюджетний кодекс	- Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI (зі змінами і доповненнями)
Закон № 1678	- Закон України від 16.09.2014 № 1678 «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони»
Закон № 922	- Закон України від 25.12.2015 № 922 «Про публічні закупівлі» (зі змінами і доповненнями)
Закон № 1082	- Закон України від 15.12.2020 № 1082 «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (зі змінами)
Закон № 1928	- Закон України від 02.12.2021 № 1928 «Про Державний бюджет України на 2022 рік»
Постанова № 453	- Постанова Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 453 «Питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності ширококуткового доступу до Інтернету в сільській місцевості»
Порядок та умови № 453	- Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності ширококуткового доступу до Інтернету в сільській місцевості, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 453
Постанова № 1338	- Постанова Кабінету Міністрів України від 15.12.2021 № 1338 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2021 р. № 453»
Порядок та умови № 319	- Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення якості освіти, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 03.04.2019 № 319
Постанова № 401	- Постанова Кабінету Міністрів України від 01.04.2022 № 401 «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету»
Порядок № 223	- Порядок здійснення оцінки ефективності бюджетних програм головними розпорядниками коштів державного бюджету затверджений наказом Міністерства фінансів України від 19.05.2020 № 223, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 09.07.2020 за № 646/34929
Розпорядження № 622-р	- Розподіл у 2021 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності ширококуткового доступу до Інтернету в сільській

місцевості, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 622-р

Розпорядження № 1069-р	- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.09.2021 № 1069-р «Про затвердження плану заходів з розвитку широкосмугового доступу до Інтернету на 2021–2022 роки»
Розпорядження № 1640-р	- Розподіл у 2021 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості (в редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.12.2021 № 1640-р)
Настанови	- Настанови «Про розмір необхідного фінансування і відстань до найближчого населеного пункту, що має/матиме покриття волоконно-оптичними мережами»
План заходів	- План заходів з розвитку широкосмугового доступу до Інтернету на 2021–2022 роки, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.09.2021 № 1069-р
Мінфін	- Міністерство фінансів України
Мінцифри	- Міністерство цифрової трансформації України
ОДА, облдержадміністрація	- обласна державна адміністрація
НКЕК	- Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку
НКРЗІ	- Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації
РДА	- районна державна адміністрація
ЗОШ	- загальноосвітня школа
ВОМ	- волоконно-оптичні мережі
клопотання	- клопотання на надання субвенції, що є додатком до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 453
комісія Мінцифри	- комісія Мінцифри для розгляду клопотань на надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості

Типовий договір	- Типовий договір надання послуг з підключення закладів соціальної інфраструктури до широкосмугового доступу до Інтернету, закупівля яких здійснюється за рахунок субвенції, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 453
соцзаклади	- заклади соціальної інфраструктури
тергромади	- територіальні громади
ЦНАП	- центр надання адміністративних послуг
ШСДІ	- широкосмуговий доступ до Інтернету

ПРЕАМБУЛА

Підстава для проведення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аналізу): стаття 98 Конституції України, статті 4, 7, 15 Закону України «Про Рахункову палату»; План роботи Рахункової палати на 2022 рік, затверджений рішенням Рахункової палати від 23.11.2021 № 30-4 (у редакції рішення Рахункової палати від 18.04.2022 № 9-1, зі змінами); доручення для виконання повноважень члена Рахункової палати та забезпечення здійснення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) від 21.06.2022 № 18-34.

Мета аналізу: встановлення фактичного стану справ та надання оцінки щодо обґрунтованості планування та розподілу, своєчасності і повноти перерахування, законності та результативності використання у 2021 році та першому півріччі 2022 року коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості.

Предмет аналізу:

1. Кошти субвенції у 2021 році і першому півріччі 2022 року за КПКВК 2911060 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості» (далі – субвенція).

2. Нормативно-правові акти, розпорядчі та інші документи, які регламентують порядок та умови надання, розподілу та використання коштів субвенції у 2021 році і першому півріччі 2022 року; фінансова, бюджетна звітність.

Масштаб аналізу: аналіз обґрунтованості планування та розподілу коштів субвенції – **918,0 млн грн** (у т. ч. 2021 рік – 418,0 млн грн, 2022 рік – 500,0 млн грн); аналіз своєчасності та повноти перерахування і використання коштів субвенції 2021 року – 418,0 млн грн; оцінка законності та результативності використання коштів субвенції за бюджетами окремих територіальних громад – 200,0 млн гривень.

Об'єкти аналізу: Міністерство цифрової трансформації України;

у Вінницькій області: управління житлово-комунального господарства Могилів-Подільської міської ради; виконавчий комітет Жмеринської міської ради; Уланівська сільська рада Хмельницького району;

у Дніпропетровській області: виконавчий комітет Софіївської селищної ради Криворізького району; виконавчий комітет Царичанської селищної ради Дніпровського району; виконавчий комітет Солонянської селищної ради Дніпровського району; виконавчий комітет Чумаківської сільської ради Дніпровського району;

у Житомирській області: Коростенська міська рада; Пулинська селищна рада Пулинського району; Ушомирська сільська рада Коростенського району;

у Закарпатській області: Відділ освіти, охорони здоров'я, культури, сім'ї, молоді та спорту Іршавської міської ради; Кольчинська селищна рада Мукачівського району; Дубриницька сільська рада Ужгородського району; Ставненська сільська рада Ужгородського району;

у Львівській області: Буська міська рада Буського району; Боринська селищна рада Турківського району; Підкаміньська селищна рада Бродівського району; Сокальська міська рада Сокальського району;

в Одеській області: Любашівська селищна рада Подільського району; Красносільська сільська рада Одеського району; Іванівська селищна рада Березівського району; Березівська міська рада Березівського району;

у Полтавській області: Диканська селищна рада Диканського району; Зіньківська міська рада Зіньківського району; Кобеляцька міська рада Кобеляцького району; Хорольська міська рада Хорольського району;

у Черкаській області: Кам'янська міська рада Кам'янського району; Іркліївська сільська рада Чернобаївського району;

у Чернігівській області: Бобровицька міська рада; Носівська міська рада; Козелецька селищна рада Чернігівського району.

Направлення запитів: Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації (далі – НКРЗІ), Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку (далі – НКЕК), Міністерство освіти і науки України (далі – МОН), Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (далі – Адміністрація Держспецзв'язку), Захарівська селищна рада Роздільнянського району Одеської області, Зноб-Новгородська та Ямпільська селищні ради Сумської області.

Критерії оцінки:

ефективності управління: обґрунтованість визначення потреби і розподілу коштів субвенції між адміністративно-територіальними одиницями, обґрунтованість визначення пріоритетності фінансування об'єктів (заходів), своєчасність відкриття асигнувань, повнота перерахування та використання коштів;

законності – дотримання нормативно-правових актів при прийнятті управлінських рішень уповноваженими органами (посадовими особами) в процесі розподілу та використання коштів субвенції;

результативності – досягнення максимального ступеня відповідності фактичних результатів діяльності розпорядника та одержувача бюджетних коштів запланованим результатам.

Методи проведення аналізу: вивчення і оцінка нормативно-правових актів, розпорядчих та інших документів, що регулюють порядок та умови надання, розподілу та використання коштів субвенції; дослідження результатів

та методів роботи об'єктів аналізу щодо цього; оцінка бюджетної звітності; проведення опитувань; фотодокументування наданих послуг; отримання пояснень; опрацювання інформації центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій усіх форм власності, фізичних осіб-підприємців, одержаної на запити з питань аналізу.

Початкові обмеження щодо проведення аналізу:

географічні – Вінницька, Дніпропетровська, Житомирська, Закарпатська, Львівська, Одеська, Полтавська, Черкаська, Чернігівська області та м. Київ.

Термін проведення аналізу: липень – грудень 2022 року.

Період проведення аналізу: 2021 рік, перше півріччя 2022 року.

За результатами контрольних заходів складено 32 довідки.

РЕЗЮМЕ

Поширення в Україні широкосмугового доступу до Інтернету є вкрай затребуваним з огляду на необхідність забезпечення сталого розвитку України та взяті нею євроінтеграційні зобов'язання. Однак для покриття усіх населених пунктів України широкосмуговими мережами за розрахунками, наприклад, Світового банку¹ потрібно 350-450 млн дол. інвестицій від приватних компаній і держави. З огляду на це та беручи до уваги відсутність в державному бюджеті необхідного ресурсу, Кабінетом Міністрів України у 2021 році запроваджено особливу бюджетну програму, яка має мету – підключити за кошти субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам до широкосмугового доступу до Інтернету заклади соціальної інфраструктури та таким чином створити технічну можливість для мешканців населених пунктів у сільській місцевості підключитись до фіксованого широкосмугового Інтернету.

Реалізація такої бюджетної програми дозволила досягти результатів, визначених Планом заходів з розвитку широкосмугового доступу до Інтернету на 2021–2022 роки², – підключити за рахунок субвенції до широкосмугового доступу до Інтернету (далі – ШСДІ) протягом 2021 року та першого півріччя 2022 року 6920 соцзакладів при 6000 запланованих. Це дало змогу кількості жителів сіл і селищ, які не мали на початок 2021 року можливості дистанційно отримувати адміністративні і соціальні послуги, зменшити з 4,0 до 3,1 млн осіб, тобто більше ніж на 920 тисяч.

Разом з тим результати контрольного заходу засвідчили наявність фактів неефективних управлінських рішень з боку низки територіальних громад у

¹ «Світовий банк назвав суму інвестицій для забезпечення покриттям 4G і 5G в Україні». Доступний з: https://lb.ua/tech/2020/09/08/465471_svitoviy_bank_nazvav_sumu_investitsiy.html/.

² Затверджений пунктом 1 розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.09.2021 № 1069-р.

частині визначення потреби у коштах субвенції та їх використання на тлі недосконалості окремих норм законодавства щодо базових визначень універсальної електронної комунікаційної послуги ШСДІ. У результаті станом на 01.07.2022 загальний обсяг використання субвенції, виділеної у 2021 році, становив 272,3 млн грн, або 65 відс. профінансованого. Зазначене, з урахуванням подальших катастрофічних наслідків терористичної війни російської федерації проти України, завадило досягненню максимально можливої результативності бюджетної програми.

ВСТУП

У 2012 році Рада ООН із прав людини прийняла резолюцію A/HRC/20/L.13, у якій закликала всі держави «**сприяти доступу до інтернету**». В подальшому ці положення були розвинені в резолюціях Ради ООН у 2014, 2016 та 2018 роках.

В Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, що ратифікована у 2014 році Законом № 1678, Україна взяла на себе зобов'язання поступового приведення своїх чинних законів у відповідність із *acquis* ЄС. Відповідно питання інтеграції до внутрішніх ринків ЄС у сферах енергетики та цифрової економіки включено до Плану заходів з реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору, затвердженого Указом Президента України від 20.04.2019 № 155/2019.

Згідно з рекомендаціями Світового банку³, до 2025 року в Україні має бути забезпечене покриття 4G для 95 відс. населення. Суцільно повинні мати покриття 5G основні автомобільні і залізничні шляхи. Також до 2025 року в Україні необхідно забезпечити підключення до широкосмугового доступу до Інтернету зі швидкістю 1 Гбіт/с усіх об'єктів соціальної інфраструктури, що надають послуги населенню, а високошвидкісний широкосмуговий доступ (не менше 100 Мбіт/с) має бути доступний для усіх домогосподарств.

З метою широкого отримання громадянами України переваг та можливостей цифрового світу, насамперед у сферах освіти, медицини, електронної комерції, адміністративних послуг, розвитку електронної демократії Указом Президента України від 08.07.2019 № 497/2019 затверджено **заходи з покращення доступу до мобільного Інтернету**, а пунктом 1 розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1272-р – **план заходів щодо створення умов розвитку мобільного широкосмугового доступу**.

³ Офіційний сайт Світового банку. Доступний з: <https://www.worldbank.org/en/search?q=%D1%88%D1%81%D0%B4¤tTab=1&x=15&y=15>.

В подальшому до завдань **Програми діяльності Кабінету Міністрів України**⁴ включено розвиток мереж доступу до Інтернету, створення умов для мобільних технологій четвертого та п'ятого поколінь, **забезпечення доступу соціальних закладів інфраструктури**, органів місцевого самоврядування і громадян до **високошвидкісного Інтернету**.

Перехід до цифрової економіки, збільшення використання публічних онлайн-сервісів і зростаюча значущість економічної та соціальної взаємодії через Інтернет зробили доступ до широкосмугових мереж в Україні критично важливим для будь-якого місця. У містах і регіонах це стало поштовхом попиту на **фіксований широкосмуговий зв'язок** і постійного зростання потреби в збільшенні його пропускної спроможності. Однак за швидкістю фіксованого Інтернету Україна станом на грудень 2020 року посідала **58-е місце** в рейтингу Speedtest Global Index⁵.

За даними Мінцифри, на початок 2021 року в Україні приблизно **17 тисяч населених пунктів, що становить 65 відс. їх загальної кількості, не мали покриття волоконно-оптичними мережами взагалі**. В результаті 40 відс. шкіл, 37 відс. лікарень, 92 відс. бібліотек не мали фіксованого широкосмугового доступу до Інтернету, що ставило під загрозу якісне та своєчасне виконання соцзакладами своїх функцій. З цієї причини 5,75 млн громадян, з них понад 4 млн жителів сіл і селищ не мали можливості дистанційно отримувати інформацію, адміністративні, освітні та медичні послуги, працювати онлайн, хоча це було вкрай затребуваним в умовах поширення на території України і низки інших країн коронавірусної хвороби (COVID-19).

На забезпечення досягнення вказаного пріоритету розвитку Законом України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» **вперше запроваджено бюджетну програму «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості» (КПКВК № 2911060)** та передбачено видатки за загальним фондом в розмірі **500,0 млн гривень**. Головним розпорядником коштів субвенції визначено Мінцифри.

Мета бюджетної програми – підключити до ШСДІ соцзаклади та таким чином створити технічну можливість для мешканців населених пунктів у сільській місцевості підключитись до фіксованого широкосмугового Інтернету.

⁴ Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 471, однак відповідного рішення, як передбачено статтею 227 Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України від 10.02.2010 № 1861, щодо затвердження Програми Верховна Рада України не прийняла.

⁵ https://nkrzi.gov.ua/images/upload/142/9626/Zvit_NKRZI_za_2020.pdf / Звіт про роботу Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, за 2020 рік.

Важливість реалізації зазначеної цілі Програми діяльності Кабінету Міністрів України та мета бюджетної програми зумовили **актуальність** контрольного заходу, який проведено вперше.

I. ОЦІНКА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ШИРОКОСМУГОВОГО ДОСТУПУ ДО ІНТЕРНЕТУ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ СУБВЕНЦІЇ

✓ **Законодавче урегулювання питань покриття широкосмуговим доступом до Інтернету територій, розташованих у сільській місцевості**

Постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 затверджено **Державну стратегію регіонального розвитку на 2021–2027 роки**. У додатку 2 до цієї Стратегії затверджені оперативні цілі та основні завдання, що забезпечують досягнення стратегічних цілей. Зокрема, за стратегічною ціллю I «Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах» передбачено **забезпечення всіх соціальних закладів широкосмуговим Інтернетом швидкістю від 100 Мбіт/с та облаштування відвідувачам та персоналу відкритих Wi-Fi зон; стимулювання розвитку інформаційно-комунікаційних технологій на сільських територіях: забезпечення покриття 100 відс. сільських територій фіксованим широкосмуговим доступом до Інтернету та 95 відс. населення мобільним Інтернетом для можливості формування нових міжрегіональних зв'язків; забезпечення належного матеріально-технічного оснащення закладів охорони здоров'я, зокрема службовим житлом та службовим автотранспортом, широкосмуговим доступом до Інтернету та сучасними технічними і інформаційно-програмними засобами для функціонування електронної системи охорони здоров'я; забезпечення підключення до грудня 2023 року 100 відс. державних установ та соціальних закладів до широкосмугового Інтернету із швидкістю від 100 Мбіт/с.**

З урахуванням зазначеного одним із завдань **Плану заходів на 2021–2023 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки**, затвердженого пунктом 1 розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.05.2021 № 497-р (далі – Розпорядження № 497-р), визначено стимулювання розвитку інформаційно-комунікаційних технологій на сільських територіях: **забезпечення покриття 100 відс. сільських територій фіксованим широкосмуговим доступом до Інтернету та 95 відс. населення мобільним Інтернетом для можливості формування нових міжрегіональних зв'язків.**

Забезпечення підключення соціальних об'єктів населених пунктів до швидкісного **фіксованого** доступу до Інтернету, покриття населених пунктів швидкісним мобільним Інтернетом, покриття міжнародних автошляхів та залізничних шляхів швидкісним мобільним Інтернетом включено до

Пріоритетних напрямів та завдань (проектів) цифрової трансформації на період до 2023 року⁶.

Згідно із **планом пріоритетних дій Уряду на 2021 рік⁷** Мінцифри підготувало **План заходів з розвитку широкосмугового доступу до Інтернету на 2021–2022 роки**, який затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.09.2021 № 1069-р. Одним із заходів цього Плану заходів є організація **підключення соцзакладів до ШСДІ** (відповідальні за виконання – Мінцифри, облдержадміністрації; строк – IV квартал 2021 року; індикатор виконання – 6000 соцзакладів підключено до ШСДІ).

Отже, стратегічні цілі, завдання та етапи покриття територій у сільській місцевості широкосмуговим доступом до Інтернету законодавчо визначені.

✓ **Законодавче врегулювання терміну «широкосмуговий доступ до Інтернету»**

До **01.01.2022** був чинний Закон України від 18.11.2003 № 1280 «Про телекомунікації»⁸ (із змінами, далі – Закон № 1280), який визначав повноваження держави щодо управління та регулювання зазначеної діяльності, а також права, обов'язки та засади відповідальності фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у такій діяльності або користуються телекомунікаційними послугами.

У Законі № 1280 і національному законодавстві **визначення терміна «широкосмуговий доступ до Інтернету» відсутнє** (не було закріплене). У стратегічних документах, прийнятих Україною, цей термін згадується, але пояснення, що він означає, відсутнє.

***Довідково.** Відповідно до інформації, наданої Антимонопольному комітету України листом від 22.08.2018 № 01-5704/141, НКРЗІ стверджує, що у законодавстві України відсутнє визначення терміна «широкосмуговий доступ до Інтернету». Адміністрація Держспецзв'язку в листі від 10.11.2022 № 16-3076/BC2 до Рахункової палати зазначає, що: «Поняття «широкосмугового доступу до Інтернету» визначено Законом України «Про електронні комунікації» **вперше** і не визначалося Законом України «Про телекомунікації».*

Водночас терміном «широкосмуговий доступ до Інтернету» користувалися у 2020–2021 роках НКРЗІ (на сьогодні НКЕК), Мінцифри, провайдери та оператори.

Як наслідок, при заповненні статистичних форм кожен з операторів, який подавав цю інформацію, самостійно визначав граничну межу швидкості ШСДІ. У зв'язку з цим дані Державної служби статистики України та незалежних експертних компаній щодо чисельності абонентів (користувачів) та рівня проникнення ШСДІ суттєво відрізнялися.

⁶ Схвалені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.02.2021 № 365-р.

⁷ Затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 276-р (із змінами).

⁸ Закон втратив чинність на підставі Закону України від 16.12.2020 № 1089 «Про електронні комунікації».

Згідно з позицією НКРЗІ, орієнтовна гарантована швидкість широкосмугового доступу до Інтернету в Україні має становити 2 Мбіт/с⁹. Провайдери та оператори у своїх документах та договорах з користувачами використовували і використовують термін «широкосмуговий доступ до Інтернету», який вони кваліфікують як **швидке, безперервне, двостороннє підключення до Інтернету**. Якщо безперервність і двосторонність підключення трактуються операторами і провайдерами однаково, то гранична межа швидкості широкосмугового доступу до Інтернету встановлюється ними самостійно. В результаті послуги доступу як зі швидкістю 0,128 Мбіт/с, так і з швидкістю 20 Мбіт/с визначалися операторами і провайдерами в Україні як широкосмугові.

Довідково. В розвинених країнах (Польща, Німеччина, США) термін «широкосмуговий доступ до Інтернету» введений в законодавство. Межа швидкості встановлюється відповідно до інформаційно-інфраструктурного розвитку кожної держави і з плином часу, і з розвитком технологій збільшується.

З 01.01.2022 правові та організаційні основи державної політики у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра, а також права, обов'язки та відповідальність фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у відповідній діяльності або користуються електронними комунікаційними послугами, **визначає Закон України від 16.12.2020 № 1089 «Про електронні комунікації»¹⁰** (із змінами, далі – Закон № 1089).

Згідно із статтею 2 Закону № 1089 **«послуга широкосмугового доступу до мережі Інтернет – послуга з доступу до мережі Інтернет із швидкістю передачі даних, не меншою, ніж визначена законодавством, та без застосування систем з комутацією каналів»**.

Водночас частиною другою статті 99 Закону № 1089 визначено, що «універсальні електронні комунікаційні **послуги широкосмугового доступу до мережі Інтернет у фіксованому місці повинні забезпечувати швидкість відповідно до показників та параметрів, встановлених центральним органом виконавчої влади у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра**. Центральний орган виконавчої влади у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра **повинен встановлювати показники на рівні, достатньому для підтримки доступу споживачів до таких послуг (сервісів):** електронна пошта; пошукові системи, що дають змогу здійснювати пошук усіх типів інформації; основні електронні засоби навчання та освіти; засоби масової інформації в мережі Інтернет; електронна комерція; інтернет-банкінг; доступ до послуг електронного урядування (електронних адміністративних послуг); соціальні мережі та сервіси обміну повідомленнями в мережі Інтернет; голосові та відеоз'єднання».

⁹ Сайт BRDO (Офіс ефективного регулювання). Режим доступу: <http://cdn.regulation.gov.ua/> Зелена книга «Регулювання ринку фіксованого широкосмугового доступу до мережі Інтернет».

¹⁰ Набрав чинність у основній своїй частині з 01.01.2022.

Центральним органом виконавчої влади у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра є **Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України**.

Довідково. Відповідно до підпункту 47 пункту 3 розділу XIX «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1089 внесено зміни до Закону України «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України», згідно з якими Адміністрація Держспецзв'язку втрачає повноваження у сферах телекомунікацій та користування радіочастотним ресурсом України. Ці зміни згідно з Законом № 1089 (в редакції від 13.02.2022) мали набрати чинності з 1 липня 2022 року. В подальшому цей термін перенесено на 1 липня 2023 року згідно з Законом України від 08.07.2022 № 2370 «Про внесення зміни до розділу XIX «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про електронні комунікації» щодо забезпечення формування та реалізації державної політики у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра».

Натомість постановою Кабінету Міністрів України від 24.06.2022 № 718 «Про внесення змін до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 9 лютого 2022 р. № 107 «Питання забезпечення реалізації Закону України «Про електронні комунікації» визначено, що Адміністрація Держспецзв'язку **продовжуватиме** забезпечувати виконання вказаних повноважень протягом періоду дії правового режиму воєнного стану в Україні та шести місяців після його припинення чи скасування.

На запит Рахункової палати Адміністрація Держспецзв'язку листом від 10.11.2022 № 16-3076/ВС2 повідомила: «Враховуючи те, що Закон України «Про електронні комунікації» набрав чинності **01.01.2022**, Адміністрацією Держспецзв'язку у 2019–2021 роках **не встановлювалися показники та параметри**, які б визначали швидкість широкосмугового доступу до Інтернету. **У 2022 році**, станом на цей час, **зазначені показники та параметри також не встановлювалися**. На виконання пункту 17 Плану регуляторних актів на 2022 рік в Адміністрації Держспецзв'язку триває розробка проєкту наказу Адміністрації Держспецзв'язку «Про деякі питання якості надання універсальних електронних комунікаційних послуг широкосмугового доступу до мережі Інтернет у фіксованому місці». На сьогодні такий проєкт наказу доопрацьовується Адміністрацією Держспецзв'язку на підставі зауважень та пропозицій Інтернет Асоціації України, після чого він буде розміщений на вебсайті Держспецзв'язку для громадського обговорення відповідно до вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

З урахуванням цього можна стверджувати, що **у порядку, встановленому статтею 99 Закону № 1089, показники та параметри послуги «широкосмуговий доступ до Інтернету» станом на 01.11.2022 не визначені**.

Довідково. Директива 2014/61/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 15 травня 2014 року про заходи, спрямовані на зменшення витрат з розгортання високошвидкісних мереж електронного зв'язку, визначала послуги широкосмугового доступу зі швидкістю **не менше 30 Мбіт/с**.

Слід зауважити, що у 2019 році комунальні заклади освіти мали змогу підключитися до Інтернету або підвищити швидкість доступу до Інтернету за рахунок коштів бюджетної програми (КПКВК 2211250) «Субвенція з державного

бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення якості освіти» (далі – **субвенція на підвищення якості освіти**). Пунктом 1 Порядку та умов № 319 було визначено, що забезпечення всіх закладів освіти доступом до Інтернету здійснюється з обов'язковим досягненням швидкості доступу: 1) для опорних закладів та закладів освіти I-III, II-III, III ступенів з кількістю учнів 100 та більше – 100 Мбіт/с; 2) для інших закладів освіти – 30 Мбіт/с.

Крім того, Порядок та умови № 319 надали право замовнику самостійно визначати спосіб забезпечення доступу освітнього закладу до Інтернету – дротовим чи бездротовим способом, з можливістю розподілу Інтернет-сигналу у закладі для навчальних класів за допомогою Wi-Fi чи провідною мережею. Неврегульованість цього питання **уможливила закупівлю послуги з бездротового доступу до Інтернету** через одну точку під'єднання (як факт, здебільшого кабінет директора або його приймальня), що є дешевшим, проте не є надійним з'єднанням і в багатьох населених пунктах не може забезпечити швидкості доступу 100 Мбіт/с, а найголовніше – доступу до Інтернету основних учасників навчального процесу.

Зазначене призвело до того, що вже у 2021 році за кошти **інтернет-субвенції** закуповувалися повторно послуги для багатьох закладів освіти, підключених до Інтернету у 2019–2020 роках за кошти місцевих бюджетів або **субвенції на підвищення якості освіти**.

Довідково. Згідно з листом МОН від 29.07.2022 № 1/8622-22 до Рахункової палати, за результатами збору адміністративної статистичної звітності ЗНЗ-1 станом на 05.09.2020 про наявність ШСДІ повідомляли більше 5 тисяч закладів загальної середньої освіти.

Так, за інформацією МОН в окремих територіальних громадах, у яких в 2022 році проведено контрольні заходи, станом на 05.09.2020 комунальні заклади освіти мали підключення до **широкосмугового доступу до Інтернету**, а саме: в **Чумаківській сільській тергромаді** Дніпропетровської області – 1 школа (Приютський заклад загальної середньої освіти I–II ступеня); **Ушомирській сільській тергромаді** Житомирської області – **4 школи** (Білівська (на сьогодні – «Ліцей Володимира Матвієнка») і Ришавська середні загальноосвітні школи I–III ступеня, Купищенська середня загальноосвітня школа I–II ступеня, Іванівська початкова школа); **Буській міській тергромаді** Львівської області – 1 заклад (Кудирявецький заклад загальної середньої освіти I ступеня); **Диканській селищній тергромаді** Полтавської області – 3 школи (Водянобалківська, Дібрівська, Орданівська загальноосвітні школи I–III ступеня); **Кобеляцькій міській тергромаді** Полтавської області – 4 заклади (Василівська і Вільховатська загальноосвітні школи I–II ступеня, Дашківська та Іванівська загальноосвітні школи I–III ступеня); **Зінківській міській тергромаді** Хмельницької області – 1 заклад (Дейкалівський опорний заклад загальної середньої освіти I–III ступеня).

Відповіді, одержані на запити Рахункової палати, свідчать про неефективні управлінські рішення 2019–2020 років щодо підключення освітніх закладів до Інтернету внаслідок неналежної урегульованості **терміну «широкосмуговий доступ до Інтернету»**.

Зокрема, листом від 02.08.2022 № 393/02-20 Ушомирська сільська рада повідомила Рахункову палату, що у 3-х із 4-х зазначених вище навчальних закладах за бюджетні кошти був підключений **мобільний** Інтернет (до часу їх підключення до ШСДІ коштом субвенції), а в Іванівській початковій школі до вересня 2021 року Інтернет взагалі був відсутній. При цьому «Ліцей Володимира Матвієнка» повідомив Рахункову палату (лист від 04.08.2022 № 58) про те, що при складанні звітності ЗНЗ-1 станом на 05.09.2020 **допущено помилку** в частині того, що заклад підключений до ШСДІ. Фактично навіть з січня 2021 року ПРАТ «Київстар» надавав закладу **мобільний** Інтернет зі швидкістю до 10 Мбіт/с.

Відділ освіти, культури, молоді і спорту Буської міської ради листом від 04.08.2022 № 407 повідомив, що Кудирявецький заклад загальної середньої освіти I ступеня у 2020 році був підключений до радіоканалу із швидкістю 10 Мбіт/с. Отже, у звітності ЗНЗ-1 на 2021/2022 навчальний рік **допущено помилку**, оскільки школа підключена до широкосмугового доступу до Інтернету лише з 2021 року.

Чумаківський сільський голова (В. Стець) пояснила, що станом на 01.01.2021 у Приютському закладі загальної середньої освіти I–II ступеня був наявний Інтернет зі швидкістю 30 Мбіт/с (без використання волоконно-оптичних технологій). Підключення до Інтернету проведено у 2019 році коштом субвенції на підвищення якості освіти на суму 41,8 тис. гривень.

Відділ освіти, сім'ї, молоді та спорту Диканської селищної ради листом від 03.08.2022 № 352/06-23 повідомив, що названі у запиті Рахункової палати три школи¹¹ мали доступ до Інтернету із швидкістю передачі даних 10 Мбіт/с. Через невідповідність цієї швидкості заявлених у договорі, несвоєчасність усунення несправностей, нестабільну роботу провайдера, заклади освіти у зв'язку із проведенням дистанційного навчання потребували покращення доступу до широкосмугового Інтернету.

Подібно директор Дейкалівського опорного закладу загальної середньої освіти I–III ступеня Зінківської міської ради (Л. Яременко) повідомив, що швидкість передачі даних у школі у 2019–2020 роках була в межах 5 Мбіт/с, а виконавчий комітет Кобеляцької міської ради листом від 23.08.2022 № 02-26/1472 поінформував, що станом на 05.09.2020 зазначені вище заклади освіти міської територіальної громади мали доступ до Інтернету зі швидкістю до 10 Мбіт/с.

¹¹ Орданівська ЗОШ I–III ступенів, Дібрівська ЗОШ I–III ступенів та Водянобалківська ЗОШ I–III ступенів Диканської селищної ради.

Таким чином, у 2019–2021 роках не було належно визначено на державному рівні терміна «широкосмуговий доступ до Інтернету», не встановлено показників для визначення універсальної електронної комунікаційної послуги ШСДІ у фіксованому місці отримання послуги та параметрів її якості і методів її вимірювання постачальниками електронних комунікаційних послуг.

Відсутність таких показників у 2021 році стало причиною самостійного встановлення Мінцифри окремих технічних параметрів цієї послуги (наприклад, швидкості доступу до Інтернету) за бюджетною програмою, що аналізувалася.

✓ **Повноваження органів управління у сфері телекомунікацій**

Управління у сфері телекомунікацій в Україні забезпечують Кабінет Міністрів України, Мінцифри, Адміністрація Держспецзв'язку та НКЕК.

Відповідно до частини першої статті 5 Закону № 1089 **Кабінет Міністрів України**, зокрема, забезпечує здійснення державної політики у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра; затверджує стратегію розвитку сфери електронних комунікацій, **національний план розвитку електронних комунікаційних мереж широкосмугового доступу**; затверджує план розподілу і користування радіочастотним спектром в Україні; здійснює інші повноваження, передбачені цим Законом.

Положення про Міністерство цифрової трансформації України затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.2019 № 856 (із змінами, далі – Положення № 856).

Одним із основних завдань Мінцифри, відповідно до пункту 3 Положення № 856, є формування та реалізація державної політики, зокрема, у сферах відкритих даних, публічних електронних реєстрів, розвитку національних електронних інформаційних ресурсів та інтероперабельності, **розвитку інфраструктури широкосмугового доступу до Інтернету та телекомунікацій, електронної комерції та бізнесу**. Згідно з пунктом 4 Положення № 856 **Мінцифри** відповідно до покладених на нього завдань, зокрема: виконує функції генерального державного замовника Національної програми інформатизації та інших державних програм цифровізації; сприяє розвитку та доступності послуг широкосмугового доступу до Інтернету, формує пропозиції щодо надання державної підтримки, у тому числі фінансової, такому розвитку (підпункт 11¹ пункту 4).

Статтею 6 Закону № 1089 визначені повноваження центрального органу виконавчої влади у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра (на сьогодні **Адміністрації Держспецзв'язку**).

Згідно з частиною першою цієї статті **центральный орган виконавчої влади у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра** відповідальний, зокрема, за визначення та періодичне оновлення відповідно до встановлених у затвердженому порядку строків, **показників для визначення**

універсальної електронної комунікаційної послуги широкосмугового доступу до Інтернету у фіксованому місці отримання послуги, критеріїв для віднесення електронних комунікаційних мереж до мереж широкосмугового доступу.

Регуляторним органом зі спеціальним статусом центрального органу виконавчої влади у сфері зв'язку та інформатизації у 2021 році була **НКРЗІ**.

Згідно з пунктом 1 **Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації**, затвердженого Указом Президента України від 23.11.2011 № 1067 (із змінами), НКРЗІ здійснює повноваження органу ліцензування, дозвільного органу, регуляторного органу та органу державного нагляду (контролю).

З **13.02.2022** набрав чинності Закон України від 16.12.2021 № 1971 «**Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку**» (далі – Закон № 1971), який визначає правовий статус НКЕК, її завдання, функції, повноваження та порядок їх здійснення.

Відповідно до пункту 6 розділу III «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1971 **НКЕК** є правонаступником НКРЗІ.

✓ **Затвердження бюджетної програми та порядку надання її коштів**

Бюджетна програма «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості» (КПКВК 2911060) **розроблена з метою** досягнення Цілей сталого розвитку¹², завдань Державної програми стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020–2022 роки¹³, положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони та завдань, що визначені у Державній стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки.

Законом № 1082 на бюджетну програму передбачено видатки за загальним фондом в розмірі **500 000 тис. грн** (без розподілу суми субвенції між місцевими бюджетами)¹⁴. Головним розпорядником коштів визначено Мінцифри.

¹² Затверджена Резолюцією Генеральної асамблеї ООН, що прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 25 вересня 2015 року.

¹³ Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 27 травня 2020 р. № 534.

¹⁴ Згідно з підпунктом 2 пункту 4 Постанови № 453 здійснювало Мінцифри на підставі клопотань органів місцевого самоврядування.

Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості затверджено пунктом 1 постанови Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 453, яка набрала чинності **14.05.2021**.

Отже, Порядок та умови № 453 **затверджено** Кабінетом Міністрів України з **порушенням строків**, встановлених частиною другою статті 97 Бюджетного кодексу (із затримкою майже на три місяці від вимог, визначених Бюджетним кодексом України).

Причинами порушення строків затвердження Порядку та умов № 453 є направлення Мінцифри розробленого проєкту постанови на розгляд та погодження до зацікавлених центральних органів виконавчої влади **лише 19.02.2021** (лист від 19.02.2021 № 1/04-1-1763), тобто майже через два місяці з часу затвердження бюджетних призначень. На розгляд Кабінетові Міністрів України проєкт постанови направлено листом Мінцифри **09.04.2021** № 1/04-1-3965.

Довідково. За поясненням Мінцифри, «основною вимогою надання коштів субвенції була відсутність покриття волоконно-оптичними мережами населеного пункту. Для отримання цих даних 16.12.2020 Мінцифри звернулося до профільного регулятора НКРЗІ, офіційну відповідь з даними отримано 01.02.2021. Разом з тим для ефективної реалізації бюджетної програми за принципом «paper less» (без паперу) Мінцифри розробляло технічні рішення для збору, обробки і аналізу клопотань, які потребують тривалого часу. Окрім того, здійснювалося тестування подання клопотань для навчання представників територіальних громад».

Відповідно до пункту 3 Порядку та умов № 453 **головним розпорядником субвенції є Мінцифри**, розпорядники субвенції (одержувачі субвенції) за бюджетами місцевого самоврядування визначаються рішенням відповідної місцевої ради, а у разі їх відсутності – відповідної військово-цивільної адміністрації про такий бюджет згідно із законодавством.

Пунктом 5 Порядку та умов № 453 (в редакції від 28.04.2021) визначено, що умовами надання субвенції є її спрямування на придбання послуг з підключення соцзакладів до ШСДІ, що розташовані в населених пунктах, у яких відсутнє покриття ВОМ та засновниками яких є тергромади.

Пунктом 6 Порядку та умов № 453 (в редакції Постанови № 1338) визначено, які установи для таких цілей належать до соцзакладів.

Згідно з пунктом 7 Порядку та умов № 453 (в редакції від 28.04.2021) **субвенція використовується для закупівлі послуг з дотриманням, зокрема, таких вимог** (підпункти 1, 2, 3): на ділянках телекомунікаційної мережі оператора, що використовуються для надання послуг, не допускається застосування радіотехнологій; протягом перших 30 календарних днів доступ до Інтернету надається із швидкістю 500 Мбіт/с з дотриманням рівнів якості телекомунікаційних послуг. У подальшому доступ до Інтернету надається із швидкістю не менше 100 Мбіт/с. До 31 грудня 2022 року послуга ШСДІ

надається без утримання оператором/провайдером телекомунікацій абонентської плати, яка включається у вартість підключення.

Довідково. З 18.12.2021, ураховуючи набрання чинності змінами, внесеними до пункту 7 Порядку та умов № 453 згідно з Постановою № 1338, підпункти 2 і 3 пункту 7 викладено в такій редакції: «2) протягом перших 30 календарних днів починаючи з дати підписання акта здачі-приймання наданих послуг надається послуга доступу до Інтернету із швидкістю 500 Мбіт/с з дотриманням рівнів якості телекомунікаційних послуг. У подальшому надається послуга з доступу до Інтернету із швидкістю не менш як 100 Мбіт/с;»; 3) протягом 24 місяців починаючи з дати підписання акта здачі-приймання наданих послуг послуга з доступу до Інтернету надається без утримання оператором/провайдером телекомунікацій абонентської плати, яка включається у вартість підключення.

Вимоги до виконавців послуг визначено пунктом 8 Порядку та умов № 453. Зокрема, ними можуть бути виключно оператори/провайдери телекомунікацій: інформація про яких внесена у реєстр операторів, провайдерів телекомунікацій НКРЗІ станом на дату оголошення закупівлі; які не мають невиконаних приписів НКРЗІ про усунення виявлених порушень законодавства про телекомунікації, строк виконання яких закінчився; які своєчасно подали обов'язкову звітність до НКРЗІ; у яких відсутні випадки невиконання або неналежного виконання зобов'язань за договорами надання послуг, закупівля яких здійснюється з використанням коштів субвенції¹⁵.

Згідно з інформацією НКЕК (лист від 14.11.2022 № 01-4326/142), наданою Рахунковій палаті, на офіційному вебсайті НКРЗІ та Єдиному державному вебпорталі відкритих даних **щоквартально оприлюднювався** набір відкритих даних «Звітність та інформація в розрізі діяльності кожного оператора, провайдера телекомунікацій, зокрема така, що містить фінансово-економічні показники їх діяльності за кожним видом послуг та в розрізі адміністративно-територіальних одиниць». Комісією повідомлено також, що набір відкритих даних містить, зокрема, показники звітності операторів, провайдерів телекомунікацій за формою звітності № 1-Т: за 3 місяці 2021 року (станом на 22.06.2021), за I півріччя 2021 року (станом на 15.09.2021), за 9 місяців 2021 року (станом на 24.12.2021). Однак з кінця лютого 2022 року, у зв'язку із тимчасовими обмеженнями під час воєнного стану, доступ до зазначеного набору відкритих даних було закрито.

Висновки до розділу I

Стратегічні цілі, завдання та етапи покриття територій, розташованих у сільській місцевості, широкосмуговим доступом до Інтернету, правові підстави (порядок та умови) надання субвенції та напрями використання її коштів законодавчо визначені.

¹⁵ Пункт 8 Порядку та умов № 453 доповнено підпунктом 4 згідно з Постановою № 1338.

Разом з тим у порядку, встановленому статтею 99 Закону № 1089, станом на 01.11.2022 не визначені показники універсальної електронної комунікаційної послуги ШСДІ у фіксованому місці отримання послуги, параметри якості надання та методи її вимірювання постачальниками електронних комунікаційних послуг. Відсутність таких показників у 2021 році стало причиною самостійного встановлення Мінцифри окремих технічних параметрів цієї послуги (наприклад, швидкості доступу до Інтернету) за бюджетною програмою, що аналізувалася. Невстановлення показників і параметрів універсальної електронної комунікаційної послуги ШСДІ у фіксованому місці її отримання створює ризики неефективного використання бюджетних коштів на реалізацію подібних проєктів у майбутньому.

Порядок та умови № 453 **затверджено** Кабінетом Міністрів України з **порушенням строків**, встановлених частиною другою статті 97 Бюджетного кодексу (із затримкою майже на три місяці), що спричинило затвердження розподілу коштів субвенції бюджетам територіальних громад лише в червні 2021 року.

II. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ТА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ СУБВЕНЦІЙ

2.1. Аналіз планування видатків субвенції

Встановлено, що Мінцифри не складало та не подавало Мінфіну бюджетний запит на 2021 рік за бюджетною програмою. Поданий Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України на перше читання проєкт Закону «Про Державний бюджет України на 2021 рік» від 14.09.2020 (реєстр. № 4000, додаток 3) **не передбачав надання цієї субвенції**.

Листом від 16.11.2020 № 1/04-1-5919 (за підписом державного секретаря Мінцифри І. Турчака) Мінцифри звернулося до Мінфіну з проханням внести до другого читання проєкту Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» уточнення щодо бюджетних програм та передбачити в ньому кошти субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкопasmового доступу до Інтернету в сільській місцевості, **в сумі 850 000,0 тис. грн**, шляхом перерозподілу коштів з інших бюджетних програм Мінцифри.

До зазначеного листа надано розрахунок потреби у коштах субвенції, відповідно до якого орієнтовний обсяг видатків субвенції у сумі 850 000,0 тис. грн розраховано шляхом множення кількості населених пунктів, які заплановано підключити до ШСДІ з використанням волоконно-оптичних технологій за кошти субвенції (4300 од.), на середню вартість підключення соціальних об'єктів у межах одного населеного пункту, який не має покриття ВОМ (197,67 тис. гривень). Слід зауважити, що у розрахунку Мінцифри обсяг витрат субвенції в сумі 850,0 млн грн запропоновано проводити за **КЕКВ 3220**

«Капітальні трансфери органам державного управління інших рівнів», що в подальшому призвело до необхідності вносити зміни до розпису.

При доопрацюванні законопроекту про держбюджет на 2021 рік та поданні його на друге читання Кабінетом Міністрів України запропоновано передбачити із загального фонду видатки субвенції в сумі **500 000,0 тис. гривень**. За розрахунками Мінцифри¹⁶, за рахунок цих коштів планувалося підключити до ШСДІ **6090** соцзакладів, які розташовані у **2818** населених пунктах.

2022 рік

При плануванні загальнодержавних видатків на 2022 рік Мінцифри весь обсяг доведених Мінфіном граничних показників видатків за КПКВК 2910000 в сумі 602 000,0 тис. грн **в повному обсязі** заплановано на реалізацію бюджетної програми за КПКВК 2911040 «Національна програма інформатизації», про що складено бюджетний запит загальний (форма 2022-1), а також зазначено про необхідність передбачення реалізації у 2022 році заходів з придбання послуг з підключення закладів соціальної інфраструктури до широкосмугового доступу до Інтернету, що розташовані в населених пунктах, у яких відсутнє покриття волоконно-оптичними мережами, на що додатково необхідно видатки **в сумі 950 000,0 тис. гривень**.

В обґрунтуваннях потреби в коштах субвенції на 2022–2024 роки Мінцифри зазначило, що після реалізації проєкту у 2021 році на початку 2022 року в Україні буде приблизно 13 тис. населених пунктів, що не матимуть покриття ВОМ. Здебільшого це віддалені населені пункти з малою кількістю мешканців та розташовані у місцевості зі складним рельєфом. Реалізація вищезазначених заходів у 2022 році потребуватиме додаткових видатків в сумі 950 000,0 тис. грн, за рахунок яких планується забезпечити підключення до ШСДІ 4,3 тис. населених пунктів із 12,9 тис. закладами соціальної інфраструктури та створити технічні можливості для підключення місцевого населення.

Відповідно до частини четвертої статті 36 Бюджетного кодексу листами від 10.09.2021 № 1/04-1-1010710689 та 27.09.2021 № 1/04-2-10689 Мінцифри надало Мінфіну уточнені бюджетні показники бюджетних запитів на 2022–2024 роки.

У бюджетному запиті на 2022–2024 роки **загальний (форма 2022-1)** граничний обсяг видатків за КПК 291 в сумі 1 448 708,8 тис. грн Мінцифри розподілено за трьома бюджетними програмами, у тому числі за КПКВК 2911060 – 500 000,0 тис. гривень.

¹⁶ Розрахунок здійснений директором розвитку цифрової інфраструктури Мінцифри, за підписом директора Ю. Маценка (наданий 09.12.2020 службовою запискою до фінансового управління Мінцифри).

Бюджетний запит на 2022–2024 роки **індивідуальний (форма 2022-1)** за КПКВК 2911060 складено в межах розподіленого граничного обсягу в сумі **500 000,0 тис. гривень**.

При цьому **результативні показники** (пункт 7.1) у бюджетному запиті **Мінцифри не відображено**, що є порушенням пункту 4.8 розділу IV «Порядок заповнення Форми-2» Інструкції з підготовки бюджетних запитів, затвердженої наказом Мінфіну від 06.06.2012 № 687 (зі змінами).

2.2. Стан фінансування бюджетної програми

Законом № 1082 Мінцифри, як головному розпоряднику коштів, затверджено видатки субвенції в сумі **500 000,0 тис. грн** (як видатки розвитку). Затвердження цих видатків як видатків розвитку, а не як видатків споживання, змусило Мінцифри звернутися (лист від 09.07.2021 № 1/04-1-7500) до Мінфіну з проханням внесення змін до розпису асигнувань субвенції в частині зміни КЕКВ 3220 «Капітальні трансферти органам державного управління інших рівнів» на КЕКВ 2620 «Поточні трансферти органам державного управління інших рівнів». Зазначене обґрунтовано тим, що за рахунок коштів субвенції передбачена закупівля виключно послуг, що надаватимуться до 31 грудня 2022 року (без утримання оператором/провайдером телекомунікацій абонентської плати, яка включається у вартість підключення, та **придбання основного капіталу**). У зв'язку з цим внесено зміни до річного та помісячного розпису, про що складено відповідні довідки від 19.07.2021 № 427 та № 456.

02.12.2021 внесено зміни до Закону № 1082, якими Мінцифри зменшено видатки субвенції на 82 000,0 тис. грн, тобто до **418 000,0 тис. грн**, про що складено довідки про зміни до річного і помісячного розписів від 13.12.2021 № 1111 та № 1063 відповідно.

У ході проведення контрольного заходу Мінцифри пояснило, що не ініціювало зменшення видатків з 500,0 млн грн до 418 млн грн, а це була ініціатива народного депутата України Дениса Германа. Так, листом від 25.11.2021 № 250д9/5-2021/366862 народний депутат України Денис Герман звернувся до Комітету Верховної Ради України з питань бюджету з проханням врахувати його пропозиції при підготовці проєкту змін до закону про держбюджет на 2021 рік, зокрема, щодо зменшення видатків субвенції на 82 000 тис. гривень.

Виділення асигнувань субвенції у 2021 році затверджено помісячним розписом з **березня** по грудень включно. Через затвердження Порядку та умов № 453 28.04.2021 та розподілу субвенції між бюджетами територіальних громад 09.06.2021, який погоджено Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету 17.06.2021, внесено зміни до помісячного розпису **шляхом перенесення фінансування**, передбаченого на березень-червень у сумі 160 000,0 тис. грн, на липень 2021 року у зазначеному обсязі, про що складено відповідну довідку від 19.07.2021 № 456.

Оскільки Закон № 1082 **не містить** розподілу субвенції між місцевими бюджетами, формування розподілу субвенції згідно з пунктами 10, 17 Порядку та умов № 453 здійснювало Мінцифри на підставі клопотань органів місцевого самоврядування.

Інформація про обґрунтованість цих клопотань і ефективність роботи комісії Мінцифри щодо забезпечення обґрунтованості розподілу субвенції між місцевими бюджетами наведена у пункті 2.3 цього розділу Звіту.

Розпорядженням № 622-р кошти субвенції розподілено між бюджетами 670 територіальних громад на суму **483 801,6 тис. грн**, або 96,8 відс. затвердженого обсягу. Решта **16 198,4 тис. грн**, або 3,2 відс. затвердженого обсягу субвенції **не було розподілено**. Стосовно причин неповного розподілу коштів субвенції Мінцифри надано таке пояснення: *«Комісією були застосовані визначені математичні формули для ефективного використання коштів державного бюджету України. Відповідно до застосованих підходів на першому етапі сума погоджених клопотань становила 483,8 млн грн. Планувалося, що 16,2 млн грн буде розподілено у рамках додаткового етапу збору клопотань»*.

За рахунок розподілених 483,8 млн грн мали бути підключені до ШСДІ **11282** соцзаклади, серед яких найбільше **будинків культури** (25,4 відс. загальної кількості), **фельдшерських пунктів** (24,9 відс.), **бібліотек** (19,4 відсотка). Ще 12,7 відс. становлять **школи і коледжі**, 10,5 відс. – **заклади дошкільної освіти**.

Через зменшення у грудні загального обсягу видатків субвенції Розпорядженням № 1640-р¹⁷ на 82,0 млн грн внесено відповідні зміни до Розпорядження № 622-р. Необхідність внесення таких змін обґрунтована Мінцифри наявним залишком коштів субвенції, який утворився за результатами проведення процедур закупівлі послуг, ліквідації соцзакладів та побудови провайдерів ВОМ без використання коштів субвенції.

Як засвідчили результати аналізу, скорочення у грудні 2021 року в законі про держбюджет на 2021 рік призначень субвенції в сумі 82,0 млн грн не враховувало реальну потребу у їх зменшенні, про яку звітували відповідні територіальні громади у своїх звітах про використання коштів субвенції.

Так, незважаючи на те, що одержувачі на початку листопада 2021 року повідомляли у звітах про **обсяги коштів субвенції, які не будуть використані до кінця року** і можуть бути повернені до державного бюджету, **Розпорядженням 1640-р призначення субвенції їм зменшено в значно менших обсягах** (невикористані обсяги субвенції або були скорочені частково від можливого, або взагалі не були скорочені), **що призвело до формування на рахунках бюджетів територіальних громад значних залишків коштів, які**

¹⁷ Розпорядження № 1640-р погоджено Комітетом Верховної Ради з питань бюджету листом від 16.12.2021 № 04-13/12-2021/394829.

протягом тривалого часу не використовувалися через відсутність потреби у них.

Зокрема, листом від **03.11.2021** на адресу Мінцифри та Житомирської ОДА Ушомирська сільська рада поінформувала, що кошти в сумі 382,0 тис. грн *(з яких 350,0 тис. грн призначення по 5 населених пунктах, де не було соцзакладів, та 32,0 тис. грн – економія при закупівлі)* не будуть використані до кінця поточного року і можуть бути повернені до державного бюджету. Водночас Розпорядженням № 1640-р тергромаді зменшено призначення субвенції лише на 86,8 тис. гривень (тобто в межах розрахунку, попередньо визначеного Мінцифри з метою скорочення бюджетних призначень за бюджетною програмою загалом на 82,0 млн гривень). Внаслідок лише часткового зменшення призначень та через відсутність соцзакладів для підключення кошти субвенції в сумі 295,2 тис. грн понад 8 місяців не використовувались (під час контрольного заходу платіжним дорученням від **09.08.2022** № 1 фінуправлінням Ушомирської сільської ради залишок невикористаних коштів субвенції в сумі 295,2 тис. грн повернено до державного бюджету).

Листами від **02.11.2021** та **10.12.2021** Диканська селищна рада звітувала перед Мінцифри та Полтавською ОДА про використання коштів субвенції та підтверджувала, що кошти субвенції в розмірі 619,2 тис. грн не будуть використані до кінця року та можуть бути повернені до держбюджету *(розмір обсягу невикористаних коштів визначено як різницю між первинно виділеним обсягом коштів субвенції 1 364,5 тис. грн та сумою підписаних договорів – 745,3 тис. гривень)*. Однак Розпорядженням № 1640-р бюджетні призначення субвенції бюджету Диканської селищної тергромади зменшено лише на 134,99 тис. гривень. Станом на **01.07.2022** залишок коштів субвенції в сумі 484,2 тис. грн не перерозподілявся та не використовувався.

З цієї ж причини утворився залишок коштів субвенції, який не використовувався понад шість місяців, у бюджетах таких територіальних громад: Коростенська міська – 139,0 тис. грн, Пулинська селищна – 73,2 тис. грн, Софіївська селищна – 659,1 тис. грн, Кольчинська селищна – 9,0 тис. грн, Кобеляцька міська – 367,6 тис. грн, Хорольська міська – 478,8 тис. гривень.

Протягом 2021 року асигнування субвенції виділені загалом у сумі 431 912,7 тис. грн, які відкориговано у грудні до обсягів, затверджених розписом у сумі 418 000,0 тис. грн, шляхом повернення до державного бюджету окремими тергромадами 13 912,7 тис. грн – надлишку виділених асигнувань (асигнування виділені до часу зменшення їм призначень субвенції). Другою причиною повернення наприкінці 2021 року коштів субвенції є власна ініціатива окремих тергромад, які повертали кошти внаслідок відсутності потреби в них (обсяг коштів, який не враховано при зменшенні призначень Розпорядженням № 1640-р, на загальну суму 12 134,6 тис. гривень).

Неможливість перерозподілити або відкликати залишки раніше відкритих асигнувань, утворених станом на **01.11.2021**, Мінцифри пояснено відсутністю у головного розпорядника державного бюджету повноважень здійснити це за відсутності відповідної згоди місцевого фінансового органу, як передбачено пунктом 8.1.9 Порядку казначейського обслуговування державного бюджету за витратами, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2012 № 1407 (зі змінами), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 17.01.2013 за № 130/22662.

2022 рік

Законом № 1928 Мінцифри на 2022 рік затверджено видатки субвенції за загальним фондом у сумі 500 000,0 тис. грн (як видатки споживання, КПКВК 2911060), які згідно з додатком до Постанови № 401 в повному обсязі скорочено (у зв'язку із необхідністю формування резервного фонду державного бюджету через введення воєнного стану).

2.3. Оцінка розподілу та управління коштами субвенції

Ключовими чинниками обґрунтованості розподілу коштів субвенції між місцевими бюджетами, а в подальшому – повноти їх використання за призначенням є обґрунтованість клопотань про надання коштів субвенції, якість їх розгляду комісією Мінцифри та дотримання рекомендацій Мінцифри щодо каскадного методу визначення протяжності волоконно-оптичної мережі.

✓ Комісія Мінцифри

Наказом Мінцифри від 28.05.2021 № 78 утворено комісію для розгляду клопотань на надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості (далі – **комісія Мінцифри**), затверджено її персональний склад та Положення про комісію. До складу комісії Мінцифри згідно з цим наказом увійшло 17 осіб. Однак 26.11.2021 у наказ № 78 внесено зміни та затверджено новий склад комісії Мінцифри, до якого увійшли 15 посадових осіб, у тому числі 6 представників інших органів виконавчої влади та громадських організацій (за згодою). Голова комісії – О. Шелест, заступник Міністра цифрової трансформації України.

Згідно з Положенням про комісію вона є постійно діючим консультативно-дорадчим органом Мінцифри та здійснює такі функції: опрацьовує та розглядає клопотання, подані до Мінцифри сільськими, селищними, міськими головами, керівниками військово-цивільних адміністрацій або особою, яка виконує їх обов'язки, для отримання субвенції; приймає рішення щодо оголошення додаткового періоду для прийому клопотань; формує перелік населених пунктів, для яких за рахунок субвенції планується здійснити закупівлю товарів, робіт і послуг у поточному бюджетному році (пункт 4 Положення про комісію).

За результатами засідань комісії Мінцифри, що відбулися 31.05.2021 та 01.06.2021, відібрано **670** тергромад на підключення **11282** соціальних об'єктів, що знаходяться у **3652** населених пунктах, якими у 2021 році отримано фінансування з державного бюджету на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності ШСДІ. Це суттєво більше, ніж було вказано Мінцифри при презентації бюджетної програми (6090 соцзакладів у 2818 населених пунктах).

Довідково. На засіданні 31.05.2021 комісія, зокрема, затвердила розмір медіани обсягу необхідного фінансування на один населений пункт на рівні 125 тис. грн, а медіану співвідношення обсягу необхідного фінансування до відстані до найближчого населеного пункту, що має/матиме покриття волоконно-оптичними мережами – на рівні 20,7 грн за метр.

Також Комісія Мінцифри визначила критерії, згідно з якими визначається завищення суми необхідного фінансування для населеного пункту, а саме: 1) якщо обсяг необхідного фінансування для населеного пункту дорівнює або перевищує 500 тис. грн; 2) якщо співвідношення обсягу необхідного фінансування до відстані до найближчого населеного пункту, що має/матиме покриття ВОМ, яка визначена на підставі інформації, зазначеної в клопотаннях громад, більше або дорівнює 82,8 грн за метр (чотирикратна медіана співвідношення обсягу необхідного фінансування до відстані до найближчого населеного пункту, що має/матиме покриття волоконно-оптичними мережами).

Разом з тим установлено, що до **Положення про комісію Мінцифри не внесено зміни, пов'язані, зокрема, з розширенням функцій** комісії після викладення пункту 10 Порядку та умов № 453 у новій редакції згідно з Постановою № 1338.

Так, з **18.12.2021** комісія Мінцифри, **крім формування** за результатами розгляду клопотань **переліку** населених пунктів, для яких за рахунок субвенції планується здійснити закупівлю послуг у поточному бюджетному році, **має** також формувати пропозиції: **щодо розподілу та/або перерозподілу** субвенції між тергромадами; **щодо зменшення суми фінансування** громад у разі наявності хоча б одного з випадків, визначених пунктом 23 Порядку та умов № 453; **щодо використання залишків коштів субвенції**, їх розподілу та/або перерозподілу між територіальними громадами.

✓ **Обґрунтованість надання клопотань**

Пунктом 4 Порядку та умов № 453 передбачено, що субвенція спрямовується на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості шляхом підключення до ШСДІ соцзакладів, розташованих у сільській місцевості. До **18.12.2021** пунктом 5 Порядку та умов № 453 було визначено, що умовами надання субвенції є її спрямування на придбання послуг з підключення до ШСДІ соцзакладів, що розташовані **в населених пунктах, у яких відсутнє покриття ВОМ** та засновниками яких є тергромади.

Отже, керівники тергромад (їх представницьких органів) мали подавати до Мінцифри клопотання про надання коштів субвенції **виключно на ті соцзаклади, які знаходилися у населених пунктах, у яких взагалі не було ВОМ.**

Керівники низки тергромад формально поставилися до цих вимог, не забезпечили належного комісійного обстеження ліній електропередач на

предмет наявності ВОМ, як рекомендувало Мінцифри в листі до облдержадміністрацій від 20.04.2021 № 1/06 44439 «Щодо створення робочих груп перевірки наявності оптичних мереж», в результаті чого до Мінцифри подано чимало клопотань з недостовірними відомостями.

Про масштаб цієї проблеми свідчать результати роботи комісії Мінцифри щодо розподілу субвенції, якою у **2021 році попереджено незаконне і неекономне використання** коштів субвенції на загальну суму **216,7 млн грн**, що є різницею між загальним обсягом потреби у фінансуванні (700,5 млн грн), зазначеним у клопотаннях усіх територіальних громад, і загальним обсягом фінансування, погодженим Мінцифри (483,8 млн гривень).

У тому числі із 31 тергромади, що були об'єктами аналізу, комісією Мінцифри попереджено незаконне і неекономне використання бюджетних коштів у **23** громадах на суму **18,9 млн грн**, що становить майже **30 відс.** потреби фінансування, визначеної цими тергромадами (31) в клопотаннях.

Зокрема, комісією Мінцифри за результатами розгляду клопотань зменшено обсяги обрахованої потреби бюджету: **Кольчинської селищної тергромади** Закарпатської області – з 1255,5 тис. грн до 695,5 тис. грн (або у **1,8 рази**), **Царичанської селищної тергромади** Дніпропетровської області – з 2664,0 тис. грн до 697,3 тис. грн (у **3,8 рази**), **Жмеринської міської тергромади** Вінницької області – з 3121,4 тис. грн до 1886,2 тис. грн (у **1,6 рази**), **Бобровицької міської тергромади** Чернігівської області – з 3184,3 тис. грн до 1319,2 тис. грн (у **2,4 рази**), **Зіньківської міської тергромади** Полтавської області – з 14081,8 тис. грн до 7144,7 тис. грн (у **2 рази**).

Підставою для **непогодження клопотань або погодження їх із зменшеними обсягами фінансування** була передусім наявність у населених пунктах, включених до клопотань, покриття ВОМ або визначення потреби у коштах субвенції, виходячи з вартості послуги з підключення до ШСДІ з розрахунку за 1 км мережі в сумі, що явно завищена проти середніх ринкових цін.

Так, з 5 населених пунктів, що були включені до клопотання від 25.05.2021 **Дубриницької сільської ради** Закарпатської області (голова Л. Лавер), комісія Мінцифри не погодила фінансування підключення за рахунок субвенції соцзакладів у двох населених пунктах на загальну суму 165,2 тис. грн, зокрема с. Новоселиця з 5 та с. Пастілки з 4 соцзакладами, у яких на той час уже було наявне покриття ВОМ. У зв'язку з наявністю в с. Озера покриття ВОМ відхилено клопотання **Кобеляцької міської ради** Полтавської області (голова О. Копелець) щодо фінансування підключення до ШСДІ 6 соцзакладів на суму 495,2 тис. гривень. З цієї ж причини відмовлено в погодженні розподілу субвенції **Царичанській селищній раді** Дніпропетровської області (голова Г. Сумський) в частині с. Преображенка на 120,0 тис. грн, **Козелецькій селищній раді** Чернігівської області (голова В. Бригинець) щодо с. Лихолітки

на 150,0 тис. грн, **Хорольській міській раді** Полтавської області (голова С. Волошин) щодо с. Грушине на суму 493,1 тис. грн, **Іркліївській сільській раді** Черкаської області (голова А. Писаренко) щодо с. Кліщинці на 98,6 тис. гривень.

Усього комісія Мінцифри у 2021 році погодила фінансування підключення до ШСДІ для **11282** соцзакладів, які розташовані у **3652** населених пунктах, **на загальну суму 483,8 млн грн**, або 96,8 відс. затвердженого обсягу субвенції. У погодженні підключення 451 населеного пункту комісія Мінцифри відмовила через наявність у населених пунктах оптики (399 сіл) та через чотирикратне перевищення медіани в клопотаннях тергромад щодо населених пунктів без оптики (52 села). З них тергромадам, які були об'єктами аналізу, Мінцифри не погодило клопотання щодо **105** соцзакладів і **19** населених пунктів. Відтак нерозподіленими залишилося **16 198,4 тис грн** коштів субвенції, щодо яких комісія спочатку оголосила додатковий період для прийому клопотань, але в подальшому змушена була врахувати їх при скороченні бюджетних призначень на 82,0 млн. гривень.

Разом з тим комісія Мінцифри апріорі не могла виявити усі недостовірні відомості, які подавалися керівниками тергромад. **За результатами поточного контрольного заходу встановлено**, що комісія Мінцифри погодила фінансування за клопотаннями **61** органу місцевого самоврядування (у т. ч. **Коростенської міської і Ушомирської сільської рад** Житомирської області, **Жмеринської міської ради** Вінницької області, **Дубриницької сільської ради** Закарпатської області, **Кам'янської міської ради** Черкаської області, **Кобеляцької міської і Диканської селищної рад** Полтавської області, **Козелецької селищної ради** Чернігівської області), поданих у 2021 році до Мінцифри на підключення до ШСДІ **90** населених пунктів¹⁸, в яких: **не було жодного соцзакладу**; які на час подання клопотання мали соцзаклади, щодо яких уже було **прийнято рішення про їх ліквідацію**; які мали лише соцзаклади, засновниками яких **тергромади не були**; були населені пункти, **які мали покриття ВОМ**. Вказане є порушенням пунктів 4 і 5 Порядку та умов № 453.

Так, **Ушомирською сільською радою** Житомирської області (голова Л. Мала) безпідставно включено у клопотання від 24.05.2021 **п'ять** населених пунктів (Березневе, Кропивня, Рудня-Білківська, Садібне, Ходачки) Ушомирської тергромади та вказано на наявність у них 6 соцзакладів (5 будинків-інтернатів та 1 бібліотека) з потребою у фінансуванні за рахунок

¹⁸ У тому числі на суму 311 тис. грн чотирьом тергромадам (Вишківська селищна рада Закарпатської області; Рудківська міська рада Львівської області; Тараканівська сільська рада Рівненської області; Зорівська сільська рада Черкаської області), яким субвенцію скасовано Розпорядженням № 1640-р.

субвенції в сумі 350,0 тис. гривень. Фактично соцзаклади у зазначених 5 населених пунктах **взагалі відсутні**.

Комісією Мінцифри погоджено клопотання на фінансування за кошти субвенції підключення до ШСДІ соцзакладів, у тому числі «розташованих» у зазначених вище 5 населених пунктах, в обсягах, визначених у клопотанні. В результаті Кабінетом Міністрів України затверджено розподіл субвенції для населених пунктів, у яких відсутні соцзаклади, що є порушенням пункту 4 Порядку та умов № 453. Надання у клопотанні недостовірної інформації призвело до затвердження розподілу коштів субвенції для бюджету Ушомирської сільської тергромади загалом в сумі 1808,0 тис. грн, що на **350,0 тис. грн** більше від реальної потреби. У зв'язку із відсутністю соцзакладів на території зазначених 5 населених пунктів ці кошти субвенції протягом 2021 року не використовувались.

Коростенською міською радою Житомирської області (голова В. Москаленко) безпідставно включено до клопотання від 24.05.2021 **село Болярка** та вказано наявність у ньому 2 соцзакладів (бібліотека і клуб) з потребою у фінансуванні за рахунок субвенції в сумі **200,0 тис. грн**. Фактично на момент подання клопотання **соцзаклади у цьому селі були відсутні**, оскільки ліквідовані ще до 2021 року за розпорядженням Коростенської РДА. У зв'язку із відсутністю соцзакладів на території зазначеного села закупівля послуг провайдера не проводилася, кошти субвенції в сумі 200,0 тис. грн не використовувалися.

Подібно **Жмеринською міською радою** Вінницької області (голова А. Кушнір) подано до Мінцифри клопотання від 27.05.2021, яке містило інформацію, зокрема, про заклад первинної медичної допомоги в **с. Петрівка** і, відповідно, потребу у фінансуванні для його підключення до Інтернету в сумі 996,0 тис. гривень. Мінцифри погоджено клопотання частково – для підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в зазначеному населеному пункті погоджено розподіл субвенції на суму 147,5 тис. гривень.

Проте фактично за «Профілем Жмеринської міської тергромади»¹⁹, а також згідно з довідкою, наданою контрольній групі Жмеринською міською радою, **заклад первинної медичної допомоги** (як і будь який інший соцзаклад) в **с. Петрівка відсутній**. Надання у клопотанні недостовірної інформації призвело до затвердження Кабінетом Міністрів України бюджету Жмеринської міської тергромади розподілу субвенції в сумі, завищеній на **147,5 тис. гривень**.

До клопотання **Диканської селищної ради** Полтавської області від 18.05.2021 (голова С. Давиденко) включено 11 населених пунктів, у тому числі **с. Михайлівка**, з потребою у фінансуванні на 1554,4 тис. гривень. Комісією Мінцифри погоджено фінансування щодо усіх 11 населених пунктів

¹⁹ Офіційний сайт Жмеринської міської ради. Доступний з: <https://zhmerinka-adm.gov.ua/media/files/Aa3irHy64zYfrZziEDee8Drn4.pdf>

на суму 1364,5 тис. гривень. Фактично у с. Михайлівка знаходиться один соцзаклад – Полтавський навчально-реабілітаційний центр Полтавської обласної ради, тобто заклад, засновником якого територіальна громада не була. У зв'язку з зазначеним закупівля послуг щодо підключення соцзакладів до ШСДІ у с. Михайлівка селищною радою не проводилась, а обсяг субвенції у грудні 2021 року зменшено на **135,0 тис. гривень**.

Козелецькою селищною радою Чернігівської області (голова В. Бригинець) включено до клопотання від 27.05.2021 **с. Гарбузин** із одним соцзакладом (клубом) та потребою у фінансуванні у 100,0 тис. гривень. Однак у с. Гарбузин соцзаклади взагалі відсутні. Надання у клопотанні недостовірної інформації призвело до затвердження бюджету Козелецької селищної ради призначень субвенції в сумі, що на **100,0 тис. грн більше** від обґрунтованої потреби. У зв'язку із відсутністю соцзакладів на території с. Гарбузин закупівля послуг провайдера у 2021 році не проводилася, кошти субвенції не використовувалися.

Виконавчим комітетом **Кам'янської міської ради** Черкаської області (голова В. Тірон) до клопотання від 28.05.2021 включено 8 населених пунктів з потребою у коштах субвенції на суму 1061,0 тис. гривень. Серед них **с. Телепине**, яке згідно з інформацією, наданою Рахунковій палаті об'єктом аналізу, і відомостями, зазначеними на дашборді²⁰ Мінцифри, станом на **20.05.2021** вже мало покриття ВОМ. Надання недостовірної інформації призвело до погодження Мінцифри бюджетних призначень бюджету Кам'янської міської ради в частині с. Телепине в сумі **163,2 тис. гривень**.

До клопотання **Кобеляцької міської ради** Полтавської області (голова О. Копелець) включено 16 населених пунктів, з яких комісією Мінцифри погоджено фінансування 15 населених пунктів з обсягом потреби у 2455,0 тис. гривень. Однак за результатами огляду населених пунктів, проведеного напередодні конкурсних торгів, міською радою встановлено наявність в 5 з них ВОМ (села Шенгури, Кунівка, Орлік, Придніпрянське, Світлогірське). Відповідно закупівлю послуг провайдерів у вказаних населених пунктах виконавчим комітетом міської ради не проведено.

Таким чином, включення до клопотання 5 населених пунктів, у яких були ВОМ, призвело до затвердження бюджету Кобеляцької міської ради субвенції на суму 2 454,98 тис. грн, що на **875,2 тис. грн більше** від потреби.

Дубриницькою сільською радою Закарпатської області до клопотання від 25.05.2021 **включено с. Завосина** та вказано у ньому наявність 4 соцзакладів з потребою у фінансуванні за рахунок субвенції в сумі **79,8 тис. гривень**. Однак

²⁰ https://docs.google.com/spreadsheets/d/1m8q9pbng9K5D2Y_NaTpIltUFzqQcSKKX6NcP9_N8jXDc/edit#gid=471558839 / «Виявлення оптики у погоджених селах».

відповідно до інформації на дашборді Мінцифри²¹, у с. Завосина було наявне покриття ВОМ, про що свідчить фото електроопори на дашборді з датою завантаження – 14.07.2021. Включення до клопотання с. Завосина призвело до затвердження бюджету Дубриницької сільської ради призначень субвенції в сумі 355,6 тис. грн, що на **79,8 тис. грн більше** від обґрунтованої потреби. У зв'язку із наявністю ВОМ на території с. Завосина, закупівля послуг з підключення до ШСДІ цього населеного пункту не проводилася, кошти субвенції не використовувалися.

Загалом внаслідок включення низкою органів місцевого самоврядування до клопотань недостовірних відомостей стосовно населених пунктів бюджетам 61 територіальної громади розподілено та надано субвенції понад фактичну потребу на загальну суму 10342,5 тис. грн²², які в подальшому не були використані. Це свідчить про неефективне управління коштами субвенції у відповідних тергромадах.

Встановлено також, що в окремих випадках органи місцевого самоврядування включали до клопотань населені пункти із завищеною кількістю соцзакладів, що однак не призвело до **завищення обсягу фінансування.**

Так, **Ушомирською** сільською тергромадою безпідставно включені у клопотання **20** соцзакладів (з них 15 інтернатних закладів і бібліотека у с. Вишневе, що взагалі відсутні), **Коростенською** міською – **5** закладів, що були ліквідовані Коростенською РДА до 2021 року²³, по **Іршавською** міською – **2** заклади, які на момент подання клопотання не функціонували, **Ставненською** сільською тергромадою – **1** соцзаклад, який не функціонував (Сухівська загальноосвітня школа І ступеня).

Фактів включення до клопотання закладів, що не відповідали вимогам пункту 6 Порядку та умовам № 453, в інших тергромадах контрольним заходом не встановлено.

✓ Дотримання рекомендацій щодо каскадного методу визначення протяжності волоконно-оптичної мережі

Відповідно до пункту 11 Порядку та умов № 453 (в редакції від 28.04.2021) під час розгляду клопотань комісія Мінцифри враховує, зокрема, розмір необхідного фінансування з урахуванням віддаленості населених пунктів та/або соцзакладів від найближчих населених пунктів, де є покриття ВОМ.

З метою надання допомоги тергромадам у визначенні розміру необхідного фінансування Мінцифри розробило Настанови «Про розмір необхідного

²¹ Офіційний сайт Мінцифри. Доступний з: <https://datastudio.google.com/reporting/307c4103-bef0-483f-a58b-c92173b151ff/page/71xOC>.

²² У тому числі 9409,9 тис. грн на населені пункти, у яких були наявні ВОМ.

²³ Клуб в селі Берестовець, фельдшерський пункт і школа в селі Дідковичі, фельдшерські пункти в селах Розтяжин і Мединівка.

фінансування і відстань до найближчого населеного пункту, що має/матиме покриття волоконно-оптичними мережами», які мали рекомендаційний характер. Посилання на зазначені Настанови було інтегровано в офіційну електронну форму, яка використовувалася тергромадами при заповненні клопотань для надання субвенції. Згідно з Настановами Мінцифри для отримання інформації про відстань до найближчого населеного пункту, що має/матиме покриття ВОМ, необхідно звертатися до операторів, які надають послуги в регіоні. При цьому наведено приклади каскадного методу розрахунку мінімальної вартості послуги.

Принцип каскадного методу полягає у визначенні протяжності мережі від найближчого населеного пункту, що має/матиме покриття ВОМ, до населеного пункту (соціального об'єкта), який заплановано підключити до ШСДІ за рахунок коштів субвенції. Протяжність ВОМ розраховується виходячи з відстані між обраними населеними пунктами автомобільними шляхами. Вартість послуги залежить від того, на якій відстані ВОМ оператора знаходяться до населеного пункту (соціального об'єкту), який необхідно підключити.

Відповідно до Настанови Мінцифри після розрахунку протяжності ВОМ замовник здійснює проведення попередніх ринкових консультацій з метою аналізу ринку шляхом звернення до операторів/провайдерів телекомунікацій, які працюють в регіоні та мережі яких географічно знаходяться найближче, для визначення **мінімальної ціни** послуги підключення населеного пункту до ШСДІ з використанням проводової ВОМ. Для найбільш ефективного використання бюджетних ресурсів Мінцифри **рекомендувало**, щоб голови тергромад вели перемовини із двома або більше операторами, які працюють у відповідному регіоні.

Дослідженням цього питання у 31 органі місцевого самоврядування встановлено, що здебільшого враховано фактичну віддаленість населених пунктів та/або соцзакладів від найближчих населених пунктів, де є або буде покриття ВОМ. Отже, заявлена органами місцевого самоврядування у клопотаннях довжина ВОМ, яку необхідно збудувати, у більшості випадків обґрунтована.

Разом з тим рекомендацій, передбачених Настановами Мінцифри, не враховано Кам'янською, Кобеляцькою та Коростенською міськими, Пулинською селищною, Іркліївською, Ставненською та Чумаківською сільськими радами, внаслідок чого завищено обсяг розподіленої субвенції на 3780,8 тис. гривень.

Так, з метою визначення ціни послуги підключення відібраних населених пунктів до ШСДІ, виконавчий комітет **Чумаківської сільської ради** Дніпропетровської області звернувся листом від 10.06.2021 № 1137 лише до одного провайдера – ПП «Перша Телекомунікаційна Компанія». У вказаному запиті відстань підключення до найближчого населеного пункту, що має/матиме

покриття ВОМ, визначена: для села Приют – 31,0 км; для села Тарасо-Шевченківка – 26,0 км. В інформаційній довідці²⁴, наданій виконавчим комітетом Чумаківської сільської ради Рахунковій палаті, зазначено, що за основу розрахунку протяжності прокладання оптоволокна взята відстань вздовж автомагістралі від с. Петриківка до с. Тарасо-Шевченківка та від с. Петриківка до с. Приют. Відстань до с. Приют становить 31,0 км, до с. Тарасо-Шевченківка – 26,0 км.

Аналізом даних карти Google (<https://www.google.com/maps/dir/>) встановлено, що географічно автомобільними шляхами маршрут від селища Петриківка до с. Приют проходить через с. Тарасо-Шевченківка, що сумарно за розрахунками становить 34,7 км (с. Петриківка – с. Тарасо-Шевченківка = 26 км, с. Тарасо-Шевченківка – с. Приют = 8,7 км).

Враховуючи необхідність застосування каскадного методу до розрахунку протяжності мережі, її протяжність від с. Тарасо-Шевченківка до с. Приют становить 8,7 км, що на 22,3 км менше за протяжність, яка зазначена в клопотанні (31 км). **Вказане призвело до завищення потреби в коштах субвенції (за розрахунками) на 215,8 тис. грн (300,0 тис. грн/31 км x 22,3 км).**

Комісією Мінцифри **частково погоджено** підключення с. Приют з необхідним обсягом фінансування 250,0 тис. гривень. За результатами процедури закупівель укладено договір з переможцем ПП «Перша Телекомунікаційна Компанія» № 1/2021 від 01.10.2021 на суму 236,0 тис. грн та надані послуги на зазначену суму згідно з актом здачі-прийняття робіт (надання послуг) від 03.12.2021 № ОУ-3108623. Таким чином, за розрахунками, внаслідок неврахування каскадного методу до розрахунку протяжності мережі, **неекономно використано 169,8 тис. грн (236,0 тис. грн/31 км x 22,3 км).**

Подібно виконавчим комітетом **Кам'янської міської ради** Черкаської області при розрахунку потреби у коштах субвенції на підключення до ШСДІ та визначенні очікуваної вартості предмета закупівлі у трьох населених пунктах (села Баландино, Вербівка, Лебедівка) не враховано каскадний метод при визначенні їх фактичної віддаленості від найближчих населених пунктів, де є або буде покриття ВОМ. Як наслідок, довжина ВОМ, зазначена у клопотанні, перевищує довжину ВОМ, визначену контрольною групою до цих населених пунктів згідно з рекомендаціями Мінцифри, загалом на 10,5 км, що призвело до завищення потреби у коштах субвенції (за розрахунками) на **152,7 тис. грн**, зокрема для с. Баландино – 82,3 тис. грн (6,1 км x 13,5 тис. грн), с. Вербівка – 33,6 тис. грн (2,1 км x 6,0 тис. грн) та с. Лебедівка – 36,8 тис. грн (2,3 км x 16,0 тис. грн). Вказане свідчить про **неефективне управління** коштами субвенції.

В подальшому, внаслідок завищення очікуваної вартості предмета закупівлі (з урахуванням фактичної вартості прокладання оптичних мереж за

²⁴ Від 26.07.2022 № 1003 за підписом секретаря Чумаківської сільської ради Л. Данилової.

тендерною пропозицією переможця), виконавчим комітетом Кам'янської міської ради на оплату послуг з підключення соцзакладів у селах Баландино, Вербівка та Лебедівка **неекономно використано 57,5 тис. грн субвенції**.

За інформацією **Коростенської міської ради** Житомирської області, до операторів/провайдерів телекомунікацій, які працюють в регіоні та мережі яких географічно знаходяться найближче, для визначення мінімальної ціни послуги підключення соцзакладів до ШСДІ з використанням проводової ВОМ міська рада **не зверталася**. Провайдери ПАТ «Укртелеком» та ТОВ «УЛЬТРАНЕТ ГРУП» самостійно звернулися до міської ради з проханням розглянути інформацію про підключення окремих населених пунктів. За їх пропозиціями **орієнтовна ціна** 1 км оптоволоконної лінії становить 7,5 тис. грн, проте з урахуванням кроків пониження ціни на аукціоні під час торгів за основу для обрахунку потреби міською радою було взято вартість **8,0 тис. грн** за 1 км ВОМ.

Встановлено, що **заявлена у клопотанні довжина** ВОМ від м. Коростень до населених пунктів Домолоч, Злобичі, Нивки, Розтяжин, що включені до розрахунку потреби у коштах субвенції, становить 47 км (8,0, 13,0, 17,0 та 9,0 км відповідно). Це більше **ніж у два рази перевищує** протяжність до них по автомобільних шляхах, **розраховану** контрольною групою **за принципом каскадного методу**, від найближчого населеного пункту, що має/матиме покриття ВОМ.

Так, аналізом інформації, розміщеної на дашборді Мінцифри²⁵, встановлено, що найближчим населеним пунктом, який має покриття ВОМ, до с. Розтяжин є село Хотинівка, в якому надаються послуги провайдерів з використанням ВОМ, у тому числі переможцем торгів є ТОВ «УЛЬТРАНЕТ ГРУП». Аналізом даних карти Google (<https://www.google.com/maps/dir/>) встановлено, що відстань від села Хотинівка до села Нивки (через села Розтяжин, Домолоч, Злобичі) становить 21 км, що на **26 км** (47 км – 21 км) менше довжини мережі, заявленої у клопотанні.

Найближчим населеним пунктом з ВОМ для сіл Берестовець та Немирівка є с. Сингаї (оператор ТОВ «ВЕДЕКОН»), відстань до якого становить відповідно 15 і 5,1 км. Це на **10 км** та **6,9 км** менше довжини мережі, що прийнята для розрахунку міською радою (25 км та 12 км відповідно).

До с. Межирічка найближчим населеним пунктом із ВОМ є с. Васьковичі (оператор ТОВ «УЛЬТРАНЕТ ГРУП»), відстань до якого 8,4 км. Натомість міською радою до розрахунку взято довжину мережі у 32 км, тобто на **23,6 км** більше. До села Майданівка найближчим населеним пунктом із ВОМ є с. Мала Зубівщина (оператор ТОВ «УЛЬТРАНЕТ ГРУП»), відстань до якого 6,6 км, що на **16,4 км** менше за довжину ВОМ, взяту до розрахунку міською радою (23 км).

²⁵ Офіційний сайт Мінцифри. Доступний з: <https://datastudio.google.com/reporting/4215e255-abd2-4396-880d-01d887ee23c1/page/Iw7JC>.

Отже, заявлена у клопотаннях відстань, що використана міською радою для розрахунку потреби у коштах субвенції, перевищує довжину ВОМ, обраховану контрольною групою із застосуванням каскадного методу від найближчих населених пунктів, що мають/матимуть покриття ВОМ, загалом на **82,9 км** (26+10+6,9+23,6+16,4). З огляду на середню вартість (8,0 тис. грн) за 1 км ВОМ, застосовану міською радою, **потреба у коштах субвенції** для бюджету Коростенської міської ради **завищена на 663,2 тис. гривень**.

Довідково. Факт подання до Мінцифри потреби у коштах субвенції у завищеному обсязі підтверджується також результатами порівняння вартості (688,9 тис. грн) пропозиції від 03.03.2021 № 23 щодо підключення 6 зазначених населених пунктів до ШСДІ, наданих ТОВ «УЛЬТРАНЕТ ГРУП», якого у подальшому визнано переможцем закупівлі послуг за лотами 1 - 4, та сумою фінансування (946,0 тис. грн), заявленою міською радою у клопотанні та погодженою Мінцифри. Ця різниця, що становить 257,1 тис. грн, свідчить, що потреба у коштах субвенції на підключення соцзакладів лише у 6 населених пунктах Коростенської міської територіальної громади **завищена щонайменше на 27 відсотків**.

Завищення заявленої у клопотаннях відстані, що використана Коростенською міською радою для розрахунку потреби у коштах субвенції, підтверджується також інформацією оператора ТОВ «УЛЬТРАНЕТ ГРУП», який проводив роботу з підключення соцзакладів у 12-ти населених пунктах цієї територіальної громади²⁶. Цим оператором прокладено три волоконно-оптичних лінії зв'язку загальною протяжністю 77,1 км, зокрема: збудовано магістральну лінію зв'язку способом прокладання волоконно-оптичного кабелю в ґрунт – 41,1 км та волоконно-оптичних ліній зв'язку способом сумісного підвісу на опорах електропередач – 36 кілометрів. Отже, фактична довжина збудованих ТОВ «УЛЬТРАНЕТ ГРУП» ВОМ (77,1 км) менша за заявлену у клопотаннях відстань, що використана Коростенською міською радою для розрахунку потреби у коштах субвенції для підключення 12-ти населених пунктів (267 км) на 189,9 кілометра.

У **Пуллинській селищній раді** Житомирської області при розрахунку відстані до населеного пункту (соціального об'єкта), який заплановано підключити до ШСДІ, у 14 випадках **не враховано віддаленості** до найближчого населеного пункту, що має/матиме покриття ВОМ.

Наприклад, заявлена у клопотанні від 21.05.2021 (голова селищної ради О. Гаврилук) довжина ВОМ до населених пунктів Юлянівка та Ялинівка, розрахована від с. Стара Олександрівка окремо до кожного села, становить загалом 10,7 км (7,0 км та 3,7 км відповідно). Однак аналізом даних карти Google встановлено, що у разі прокладання мережі від с. Стара Олександрівка до с. Юлянівка з урахуванням рекомендацій Мінцифри мережа проходить через с. Ялинівка. Отже, для того, щоб підключити с. Юлянівка, треба спочатку підключити до ШСДІ с. Ялинівка. Таким чином, довжина ВОМ, що підлягає спорудженню до цих сіл, завищена на **3,7 кілометра**.

Аналогічно завищено на **4,5 км** заявлену у клопотанні довжину ВОМ до населених пунктів с. Корчівка (6,2 км) та с. Ягодинка (4,5 км), розраховану від

²⁶ Лист-відповідь ТОВ «УЛЬТРАНЕТ ГРУП» від 29.09.2022 № 93 на запит виконавчого комітету Коростенської міської ради від 15.08.2022 № 02-16-01/997.

сміт Пулини. За даними Карти Google при прокладанні мережі від смт Пулини до с. Корчівка мережа має проходити через с. Ягодинка.

За розрахунками контрольної групи, також завищено на **67,2 км** заявлену у клопотанні загальну довжину ВОМ до населених пунктів с. Видумка (5,2 км), Гута Юстинівка (11,6 км), Чехівці (15,9 км), Новий Завод (16,0 км), В'юнки (23,3 км), Олізарка (29,8 км), розраховану від с. Мартинівка. При прокладанні мережі від с. Мартинівка до с. Олізарка за принципом каскадного підходу вона має проходити через села Видумка, Гута Юстинівка, Чехівці, Новий Завод та В'юнки (всього 34,6 км). Подібно завищено на **27,9 км** заявлену у клопотанні загальну довжину ВОМ до населених пунктів с. Зелена Поляна (12,4 км), с. Пулино-Гута (6,0 км), с. Ясенівка (9,6 км), с. Нарцизівка (12,3 км), розраховану від с. Ясна Поляна. При прокладанні мережі від с. Ясна Поляна до с. Зелена Поляна по автомобільних шляхах згідно з рекомендаціями Мінцифри мережа має проходити через села Пулино-Гута, Ясенівка та Нарцизівка і становитиме всього 12,4 км).

Загалом, заявлена Пулинською селищною радою у клопотаннях відстань, що взята для розрахунку потреби у коштах субвенції, перевищує довжину ВОМ, обраховану контрольною групою із застосуванням каскадного підходу від найближчих населених пунктів, що мають/матимуть покриття ВОМ, загалом на **103,3 км**. З огляду на середню вартість (9,0 тис. грн) за 1 км ВОМ, застосовану селищною радою, **потреба у коштах субвенції** для бюджету Пулинської селищної ради **завищена на 929,7 тис. гривень**.

***Довідково.** Завищення заявленої у клопотаннях відстані, що використана Пулинською селищною радою для розрахунку потреби у коштах субвенції, підтверджується інформацією операторів ФОП Дубчак Галина Іванівна і ТОВ «ВЕСТ НЕТВОРК», які проводили роботи з підключення соцзакладів на території цієї територіальної громади²⁷.*

Так, фактична довжина збудованих ФОП Дубчак Галина Іванівна волоконно-оптичних ліній зв'язку (13,8 км)²⁸ менша за заявлену у клопотаннях відстань, що використана Пулинською селищною радою для розрахунку потреби у коштах субвенції для підключення соцзакладів у 4-х населених пунктах (40,3 км), на 26,5 кілометра. Фактична довжина ліній, збудованих ТОВ «ВЕСТ НЕТВОРК» (35,23 км)²⁹, менша за заявлену у клопотаннях відстань, що використана Пулинською селищною радою для розрахунку потреби у коштах субвенції для підключення 7-ми населених пунктів (106,6 км) на 71,4 кілометра.

З недотриманням рекомендацій, передбачених Настановами Мінцифри, **Іркліївською сільською радою** не забезпечено проведення попередніх ринкових консультацій з двома або більше операторами інтернет-зв'язку, що

²⁷ Лист Пулинської селищної ради від 27.09.2022 № 1108/02-24.

²⁸ Прокладання ВОЛЗ здійснено за принципом каскадного підходу від села Чернявка до сел Пулино-Гута – Ясенівка – Зелена Поляна – Нарцизівка.

²⁹ Прокладання волоконно-оптичних ліній зв'язку здійснено за принципом каскадного підходу від с. Костянтинівка (а не від с. Мартинівка) до сел В'юнки – Олізарка – Новий Завод – Чехівці – Видумка – Неборівка – Гута Юстинівка.

працюють в регіоні з метою аналізу ринку і найбільш ефективного використання бюджетних ресурсів. Відтак у сільській раді відсутнє документальне обґрунтування визначення середньої вартості 1 км оптиковолокнової лінії в сумі 17,5 тис. гривень. Цей показник визначений в комерційній пропозиції ТОВ «Аватор ІСП» і врахований сільською радою в повному обсязі під час формування клопотання та визначення очікуваної вартості закупівлі при оголошенні відкритих торгів. Аналогічна ситуація виявлена і в **Ушомирській сільській раді**.

У порівнянні із середньою вартістю прокладання 1 км ВОМ у Кам'янській міській тергромаді Черкаської області, яка становить 6,6 тис. грн (коливається від 2,7 до 11,9 тис. грн), середня вартість прокладання 1 км ВОМ згідно з очікуваною вартістю закупівлі, визначеною Іркліївською сільською радою цієї ж області, становить 17,5 тис. грн, тобто є суттєво вищою. Отже, можна стверджувати, що **внаслідок незабезпечення ринкових консультацій з двома або більше операторами інтернет-зв'язку**, очікувана вартість закупівлі послуг з підключення до ШСДІ соцзакладів 11 населених пунктів Іркліївською сільською радою **не є ринковою** та перевищує вартість закупівлі у сусідній тергромаді **на 584,4 тис. грн** (53,5 км x 17,5 тис. грн – 53,5 км x 6,6 тис. грн). Це свідчить про **неефективне управління** коштами субвенції у зазначеному обсязі.

Неврахування положень настанови Мінцифри виконавчим комітетом **Кобеляцької міської ради** призвело до визначення і погодження обсягів фінансування в сумі 1832,7 тис. грн, що на **957,5 тис. грн** перевищує потребу та, відповідно, у три рази перевищує фактичні видатки (622,3 тис. гривень). Загалом це свідчить про **неефективне управління** коштами субвенції у зазначеній сумі.

Ставненською сільською радою Закарпатської області при обрахунку потреби у коштах субвенції на підключення соцзакладів до ШСДІ **не враховано віддаленості** населених пунктів та/або закладів соціальної інфраструктури **від найближчих** населених пунктів, де є **покриття** волоконно-оптичними мережами.

Так, найближчими населеними пунктами, які мають покриття ВОМ, зокрема до с. **Лубня** є с. Ставне; до с. **Гусний** – с. Ужок; до с. **Сухий** – с. Волосянка, у яких надавалися послуги провайдера з використанням ВОМ, у тому числі переможцем торгів ТОВ «НКП «ХОУМ-НЕТ». Аналізом даних карти Google (<https://www.google.com/maps/dir/>) встановлено, що відстань від с. Ставне до с. Лубня – 6,6 км, що на 5,4 км менше заявленої у клопотанні від 21.05.2021 (сільський голова І. Мандрик) довжини мережі від с. Луг. Відстань від с. Ужок до с. Гусний – 5,9 км, що на 2,1 км менше заявленої у клопотанні довжини мережі від с. Волосянка. Відстань від с. Волосянка до с. Сухий – 4,4 км, що на 3,6 км менше заявленої у клопотанні довжини мережі від с. Луг.

Таким чином, **заявлена у клопотанні загальна довжина ВОМ (28 км)**, яку необхідно збудувати до соцзакладів, для яких проведено закупівлю, Ставненською сільською радою, **завищена на 11,1 км**. Враховуючи вартість 1 км оптико-волоконної лінії в сумі 25,0 тис. грн, яку використано сільською радою, обсяг потреби у коштах субвенції завищено на **277,5 тис. грн**, що свідчить про **неефективне управління** коштами субвенції у зазначеній сумі.

Висновки до розділу II

Отже, затверджені Законом № 1082 видатки субвенції на 2021 рік у сумі 500,0 млн грн **розподілені** за поданням Мінцифри на суму **483,8 млн грн**, або на **96,8 відсотка**. У грудні 2021 року, видатки субвенції зменшено до 418,0 млн грн або на **16,0 відс.**, що зумовлено накопиченням залишків коштів субвенції, які утворилися за результатами проведення процедур закупівлі послуг, ліквідації соцзакладів та побудови провайдерами волоконно-оптичних мереж без використання коштів субвенції. **Затверджені видатки субвенції на 2022 рік** у зв'язку із введенням воєнного стану **в повному обсязі скорочено**.

Скорочення у грудні 2021 року видатків субвенції в сумі 82,0 млн грн не враховувало реальну потребу у їх зменшенні, про яку звітували відповідні територіальні громади у своїх звітах про використання коштів субвенції. Фактично Розпорядженням № 1640-р надлишки субвенції в розрізі окремих одержувачів не скорочено, або скорочено від можливого частково, що призвело до формування на рахунках бюджетів тергромад залишків, які не використовувалися понад 8 місяців.

Неможливість оперативно перерозподілити або відкликати залишки раніше відкритих асигнувань, утворених на 01.11.2021, Мінцифри пояснено відсутністю у головного розпорядника державного бюджету повноважень здійснити це за відсутності відповідної згоди місцевого фінансового органу, як передбачено пунктом 8.1.9 Порядку казначейського обслуговування державного бюджету за витратами, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2012 № 1407 (зі змінами), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 17.01.2013 за № 130/22662.

Недотримання норм Порядку та умов № 453 в частині вимог до формування подання клопотань та незабезпечення належного комісійного обстеження ліній електропередач на предмет наявності ВОМ, як рекомендувалося Мінцифри, призвело до подання тергромадами міністерству чимало клопотань з недостовірними відомостями щодо наявності ШСДІ. Частину з них комісією Мінцифри своєчасно виявлено і відхилено, чим у 2021 році попереджено незаконне і неекономне використання коштів субвенції на загальну суму **216,7 млн грн**, у тому числі у 23 із 31 тергромади, що були об'єктами поточного контрольного заходу, на 18,9 млн грн, що становить майже 30 відс. їх потреби фінансування.

Водночас за результатами поточного контрольного заходу встановлено, що комісія Мінцифри погодила фінансування за клопотаннями **61** органу місцевого самоврядування, поданими у 2021 році до Мінцифри на підключення до ШСДІ **90** населених пунктів, в яких, як з'ясовано під час контрольного заходу: **не було жодного соцзакладу**; які на час подання клопотання мали соцзаклади, щодо яких уже було **прийнято рішення про їх ліквідацію**; які мали лише соцзаклади, засновниками яких **тергромади не були**; або населені пункти, **які мали покриття ВОМ**. Внаслідок порушень вимог пунктів 4 і 5 Порядку та умов № 453 бюджетам 61 тергромади **розподілено та надано субвенції в обсязі понад фактичну потребу на загальну суму 10 342,5 тис. грн**, які в подальшому не були використані.

Крім того, встановлено, що сімома органами місцевого самоврядування не дотримано рекомендацій Мінцифри щодо каскадного методу визначення протяжності волоконно-оптичної мережі, що спричинило **завищення обсягу розподіленої і використаної субвенції на 3 780,8 тис. гривень**. Зазначене також свідчить про **неекономне використання** окремими тергромадами коштів субвенції у цій сумі.

III. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ СУБВЕНЦІЙ

3.1. Повнота використання коштів субвенції

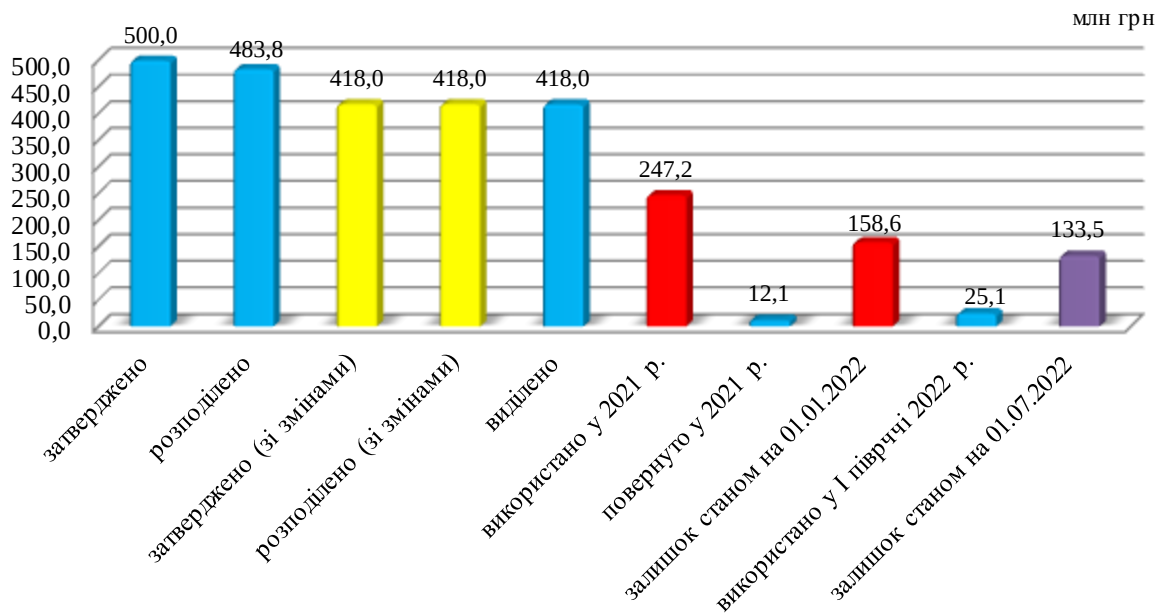
З виділених 418 000,0 тис. грн субвенції станом на 01.01.2022 використано 247 224,8 тис. грн, або 59,1 відс. виділеного, а 12 134,6 тис. грн субвенції через відсутність потреб у цих коштах з власної ініціативи тергромад повернено до держбюджету. Протягом I півріччя 2022 року використано ще 25 102,6 тис. грн субвенції, які спрямовано як на цілі бюджетної програми, так і на потреби тероборони.

Отже, станом на 01.07.2022 загальний обсяг використання субвенції, виділеної у 2021 році, становив **272 327,4 тис. грн**, або **65 відс.** профінансованого.

Встановлено, що на кінець 2021 року **64 тергромади** із загальним обсягом призначень субвенції в сумі **29 267,9 тис. грн** так і **не розпочали використання коштів субвенції**. Станом на 01.07.2022 цей показник становив **47 тергромад** із загальним обсягом призначень **20 303,3 тис. грн**, серед них: Козятинська міська та Тростянецька селищна тергромади **Вінницької області**; Костринська, Бедевлянська та Верхньокоропецька сільські тергромади **Закарпатської області**; Дрогобицька міська тергромада **Львівської області**; Кременецька та Борщівська міські тергромади **Тернопільської області**; Селятинська сільська тергромада **Чернівецької області**.

Відомості щодо затвердженого, розподіленого, виділеного та використаного обсягу субвенції наведено у діаграмі 1.

Діаграма 1. Відомості щодо затвердженого, розподіленого, виділеного та використаного обсягу субвенції у 2021 році та I півріччі 2022 року

Пунктом 11 розділу «Прикінцеві положення» Закону № 1082 встановлено, що залишки коштів за окремими субвенціями з державного бюджету місцевим бюджетам, наданими з державного бюджету у 2021 році, у т. ч. за КПКВК 2911060, зберігаються на рахунках відповідних місцевих бюджетів для здійснення відповідних витрат у 2022 році з урахуванням їх цільового призначення.

Станом на 01.01.2022 залишок невикористаних коштів субвенції обліковувався в сумі **158 640,6 тис. грн**, або 38 відс. бюджетних призначень. Основними причинами утворення залишку бюджетних коштів стало зменшення фактичних витрат внаслідок створеної конкуренції між надавачами послуг на місцях та утриманої внаслідок цього значної економії, а також окремі неефективні управлінські рішення одержувачів субвенції.

Зокрема, відповідно до відомостей Мінцифри, що базуються на офіційній звітності тергромад, закупівлі послуг з підключення ШСДІ у 107 населених пунктах не проводилися або були скасовані на загальну суму 11 055,0 тис. гривень. Зазначені села були підключені до ВОМ за рахунок власних коштів учасників ринку без використання бюджетних коштів.

У тергромадах, де проведено контрольні заходи, не використано коштів субвенції з причини: **неприйняття або прийняття неефективних управлінських рішень** – у 12 тергромадах на загальну суму **4 523 тис. грн** (у т. ч. у Коростенській міській – 520,0 тис. грн, Диканській селищній – 579,8 тис. грн, Кобеляцькій міській – 795,3 тис. грн, Зіньківській міській – 655,6 тис. грн); **економії при закупівлі** – у 30 тергромадах на загальну суму **9 760,2 тис. грн** (з них у Бобровицькій міській – 685,5 тис. грн,

Могилів-Подільській міській – 861,0 тис. грн, Козелецькій селищній – 1000,8 тис. грн, Кобеляцькій міській – 1037,4 тис. грн, Зіньківській міській – 1038,4 тис. грн).

Так, кількість закладів у **Коростенській і Жмеринській** міських радах, **Пулинській** селищній раді, включених до оголошень на закупівлю, була меншою за кількість закладів, що включені до клопотань, погоджених Мінцифри.

Основною з причин цього є виконання «Рекомендації Мінцифри щодо проведення закупівель в рамках Інтернет-субвенції», надісланої обласним державним адміністраціям листом від 16.07.2021 № 1/06-4-7845, якою, зокрема, визначено: **«Якщо в сільській місцевості, на яку передбачено виділення коштів в межах субвенції, соціальні заклади перебувають в стадії ліквідації чи ліквідовані, для них не можна здійснювати закупівлю послуг».**

Керуючись зазначеним, не проведено закупівлю послуг з підключення до Інтернету закладів соціальної інфраструктури (клубів) у населених пунктах Діброва та Субине Коростенського району, з погодженим Мінцифри обсягом фінансування 136 та 184 тис. грн відповідно. За інформацією Коростенської міської ради, ці заклади ліквідовано 10.06.2021 рішенням Коростенської міської ради № 356. Тобто на час проведення закупівлі послуг у вказаних населених пунктах були відсутні соцзаклади, тому для них закупівля не проводилася.

Іншою причиною, що унеможливила закупівлю послуг з підключення до ШСДІ за рахунок субвенції, є **виявлення на час оголошення закупівлі у населених пунктах, включених до клопотань, покриття ВОМ.**

Так, у досліджуваному періоді виконкомом **Софіївської селищної ради** Дніпропетровської області не оголошувалась та не здійснювалась закупівля послуг з підключення соцзакладів сіл Новоюлівка та Авдотівка до ШСДІ з причини надходження та підтвердження інформації про наявність в цих селах ВОМ (розподілена сума субвенції 159,0 та 122,5 тис. грн відповідно).

Подібно на час оголошення закупівлі з підключення соцзакладів виконкомом **Царичанської селищної ради** 27.07.2021 одержав інформацію від Дніпропетровської ОДА щодо наявності в с. Бабайківка ВОМ, унаслідок чого закупівля послуг провайдера за кошти субвенції для цього села не проводилася (розподілено, але не використано 168,0 тис. грн субвенції).

У **Пулинській селищній раді** в оголошення на закупівлю не включено 5 закладів, зазначених у клопотанні від 21.05.2021. З них у чотирьох – з причини наявності в населених пунктах с. Пулина-Гута, с. Новий Завод, м. Ялинівка покриття ВОМ.

Крім того, **причиною** невикористання коштів субвенції є **непроведення або неналежне проведення** органами місцевого самоврядування процедур закупівель.

Так, **Жмеринською міською радою** із 35 соцзакладів, клопотання щодо яких погоджене Мінцифри з обсягом фінансування у сумі 1886,2 тис. грн, до

договорів на закупівлю фактично включено лише 26 закладів на суму 1034,25 тис. гривень. Зменшення вартості фактично закуплених послуг за укладеними договорами відбулось, зокрема, внаслідок **непроведення процедур закупівель на 311,7 тис. грн у трьох населених пунктах** (Жуківці – 2 заклади на суму 40,0 тис. грн, Петрівка – 1 заклад на суму 147,5 тис. грн та Подільське – 2 заклади на суму 124,5 тис. гривень).

Тільки у 2022 році (листом від 29.07.2022 № 02-5/10-4221) Виконавчий комітет Жмеринської міської ради повідомив Мінцифри, що у двох населених пунктах (Жуківці та Подільське, яким погоджено фінансування) провайдер Нomenet у 2021 році розпочав будівництво мереж за власні кошти та підключення населення. Враховуючи вищезазначене та керуючись Постановою № 453, закупівлі для зазначених населених пунктів не проводилися.

Разом з тим, за інформацією старости Лесяцького старостинського округу Жмеринської міської тергромади (отриманою у телефонному режимі), встановлено, що станом на 26.08.2022 два соцзаклади, що включені до клопотання від 21.05.2021 та погоджені Мінцифри, до ШСДІ **не підключені**, незважаючи на те, що провайдером Нomenet дійсно проведено будівництво ВОМ в с. Подільське та підключено до ШСДІ населення.

Подібно, за інформацією старости Жуковецького старостинського округу цієї тергромади (отриманою у телефонному режимі), незважаючи на те, що в с. Жуківці провайдером Нomenet проведено будівництво ВОМ та підключення до ШСДІ населення, два соцзаклади, що були включені до клопотання від 21.05.2021, до ШСДІ станом на 26.08.2022 **не підключені**.

Таким чином, Виконавчим комітетом Жмеринської міської ради за наявності фінансування за рахунок коштів субвенції в повному обсязі (1886,2 тис. грн) у 2021 році і першому півріччі 2022 року **не забезпечено підключення** соцзакладів у населених пунктах Подільське та Жуківці до ШСДІ.

Протягом I півріччя 2022 року використано **25 102,6 тис. грн**, або 16 відс. залишку, який утворився на початок року.

Станом на **01.07.2022** залишок невикористаних коштів субвенції становив **133 538,0 тис. гривень**. Аналізом інформації Казначейства про надання та використання місцевими бюджетами субвенції за КПКВК 2911060 встановлено, що у I півріччі 2022 року 265 тергромадами не використовувалися залишки субвенції в загальному обсязі 103 973,1 тис. грн, які утворилися на 01.01.2022 та в розрізі тергромад перевищували 2000,0 гривень.

Результати контрольного заходу засвідчили, що через неприйняття вчасних управлінських рішень відповідними тергромадами залишок коштів субвенції, який утворився станом на 01.01.2022 за результатами проведених закупівель, та через відсутність соцзакладів у відповідних населених пунктах, протягом тривалого часу не повертався до держбюджету та не перерозподілявся

на інші заходи, як передбачено пунктом 22² розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу, що свідчить про неефективне управління цими коштами.

Так, встановлено, що у бюджеті **Березівської міської територіальної громади** (Одеська область) протягом 8 місяців обліковувався залишок коштів субвенції в сумі 604,1 тис. грн, який виник в результаті економії при проведенні тендерних процедур (договори надання послуг за результатом проведеної процедури відкритих торгів укладено 08.11.2021), однак станом на 01.07.2022 щодо них не прийнято жодного управлінського рішення. Березівська міська рада повідомила Рахунковій палаті (лист за підписом Голови Березівської міської ради В. Григораша від 18.08.2022 06/03-36/1114) про те, що лише **18 серпня 2022 року** відбулась сесія Березівської міської ради, на якій було прийнято рішення щодо використання залишку субвенції в сумі **604,1 тис. грн** на оплату заходів з територіальної оборони.

За інформацією фінансового управління **Сокальської міськради** (Львівська область), протягом першого півріччя 2022 року залишок коштів субвенції, який утворився на початок бюджетного періоду 2022 року в сумі **121,2 тис. грн** як економія за результатами торгів, не розподілено та, відповідно не використано. Згідно з випискою Казначейства, ці кошти 05.09.2022 повернено до держбюджету.

Подібно, протягом майже 8 місяців 2022 року (з 01.01.2022 та на дату закінчення контрольного заходу 26.08.2022) **без використання** на рахунку бюджету **Коростенської міської тергромади** (Житомирська область) перебуває залишок коштів субвенції в сумі **139,0 тис. гривень**. Тільки під час проведення контрольного заходу **Ушомирською сільською радою** повернено до держбюджету залишок невикористаних коштів субвенції в сумі **295,2 тис. грн**, який протягом 8 місяців не перерозподілявся.

Протягом першого півріччя 2022 року залишок коштів субвенції, який утворився станом на 01.01.2022 в сумі **367,6 тис. грн** у бюджеті **Кобеляцької міської тергромади** (Полтавська область), **не був розподілений та не використовувався**. В місцевому бюджеті **Хорольської міської тергромади** станом на вересень 2022 року обліковується невикористаний обсяг субвенції в сумі **478,8 тис. грн**, який у 2022 уже не може бути направлений на цілі, визначені Порядком та умовами № 453. Як наслідок, кошти протягом 8 місяців поточного року Хорольською міською радою не використовувалися. У бюджеті **Диканської селищної тергромади** утворився невикористаний залишок коштів субвенції в сумі **484,2 тис. грн**, які протягом 6 місяців поточного року не використовувалися і лише в липні 2022 року спрямовані на заходи територіальної оборони.

На рахунку **Красносільської сільської ради** Одеської області залишок коштів субвенції в сумі **286,0 тис. грн** перебуває майже рік. При цьому у звітах та листах до Мінцифри сільська рада не повідомляла про відсутність потреби в

цих коштах, що не дало можливість перерозподілити кошти відповідно до умов пункту 23 Порядку та умов № 453. За поясненням заступника сільського голови з питань діяльності виконавчих органів О. Степанової від 03.08.2022 № 1411/05-01/1894, «на цей час у відповідних населених пунктах зникла необхідність підключення до ШСДІ коштом субвенції у зв'язку з наданням цих послуг приватним підприємцем без залучення бюджетних коштів».

Виконавчим комітетом **Кам'янської міської ради** (Черкаська область) протягом 8 місяців 2022 року **не прийнято рішення стосовно 408,2 тис. грн субвенції**, які утворилися внаслідок економії. Подібно в **Іркліївській сільській раді** (Черкаська область) та **Пулинській селищній раді** (Житомирська область) рішення щодо залишку в сумі **101,4 тис. грн та 73,2 тис. грн відповідно не прийнято**.

3.2. Законність та ефективність використання коштів субвенції

За результатами аналізу встановлено окремі випадки використання коштів субвенції всупереч вимогам пункту 4 Порядку та умов № 453, несвоєчасного виконання договірних зобов'язань, закупівлі послуг з підключення соцзакладів до ШСДІ без погодження з Мінцифри та порушення умов договорів щодо термінів попередньої оплати.

✓ Так, за рішенням **Коростенської міської ради** від **10.06.2021** № 356 ліквідовано клуб в с. Обиходи, на який для підключення до ШСДІ затверджено фінансування в сумі 139,4 тис. гривень. У результаті на час проведення закупівлі послуг (**26.08.2021**) в с. Обиходи **були відсутні будь-які соцзаклади**. Однак, це село включено до Лоту 1 тендерної документації³⁰ та до договору з ТОВ «УЛЬТРАНЕТ ГРУП» від **30.09.2021** № 186.

На запит Рахункової палати про стан користування Інтернетом у будівлі, де знаходився ліквідований клуб (с. Обиходи, вул. Центральна, 9), Коростенською міською радою надано скан-копію листа старости Ходаківського старостинського округу (П. Мельниченко) від 15.08.2022 № 9, надісланого на адресу виконавчого комітету Коростенської міської ради, про те, що: *«в будівлі, яка використовувалася в якості клубу в селі Обиходи, знаходиться обладнання для широкосмугового доступу до Інтернету, встановлене під час заходів, спрямованих на підвищення доступності до широкосмугового Інтернету в сільській місцевості. На даний час приміщення без електричного живлення, закрите і не використовується у зв'язку з тим, що соціальний об'єкт ліквідовано відповідно до рішення Коростенської міської ради № 356 від 10.06.2021»*.

³⁰ Пункт 4.5 «Місце, кількість, обсяг поставки товарів (надання послуг, виконання робіт), Лот 1, затверджено Протокольним рішенням уповноваженої особи (Яндюк П.) від 26.08.2021 № 88.

Отже, Коростенською міською радою **кошти субвенції на підключення будівлі за адресою вул. Центральна, 9, в селі Обиходи на суму 134,2 тис. грн використано всупереч вимогам пункту 4 Порядку та умов № 453** та з недотриманням рекомендацій Мінцифри від 16.07.2021 № 1/06-4-7845, чим створено ризики заподіяння збитків територіальній громаді у цій сумі.

Довідково. За поясненням Коростенської міської ради від 18.08.2022 № 02-16-01/1013, «клуб в селі Обиходи на момент подачі клопотання був діючим і таким чином потрапив в один із лотів аукціону на підключення. Інформацію від балансоутримувача (відділу культури виконавчого комітету Коростенської міської ради) про те, що цей заклад ліквідовано, як юридичну установу відповідно до рішення Коростенської міської ради від 10.06.2021 № 356, відділ цифрових технологій виконавчого комітету Коростенської міської ради не отримував, тому відповідні зміни не були внесені в документацію».

За результатами обговорення проєкту Звіту Коростенська міська рада надала Рахунковій палаті копію розпорядження міського голови від 07.12.2022 № 317, згідно з яким приміщення колишнього клубу в с. Обиходи з грудня 2022 року включено до пунктів тимчасового компактного розміщення внутрішньо переміщених осіб.

✓ **Встановлено окремі випадки закупівлі послуг з підключення соцзакладів до ШСДІ, які не зазначалися у клопотаннях, тобто які не були погоджені Мінцифри.**

Так, у **Коростенській міській раді** до договору закупівлі 30.09.2021 № 186 включено фельдшерські пункти в селах Межирічка та Домолоч, які **відсутні в клопотанні**, поданому до Мінцифри. За поясненням Коростенської міської ради від 18.08.2022 № 02-16-01/1013, «на момент подачі клопотання про надання субвенції фельдшерський пункт в селі Домолоч не існував і був створений під час заходів, пов'язаних зі створенням старостинських округів громади, тож виникла потреба в додатковому підключенні». За інформацією Коростенської міської ради, обидва об'єкти, що знаходяться в одній будівлі по вул. Злобицька, 1, с. Домолоч (фельдшерський пункт і бібліотека), під'єднанні до Інтернету за допомогою кабелю. Зазначене є **порушенням пункту 13 Порядку та умов № 453**, яким визначено, що якщо декілька закладів соціальної інфраструктури розміщені в одній будівлі, то за рахунок коштів субвенції здійснюється закупівля послуги з підключення закладу соціальної інфраструктури до ширококутового доступу до Інтернету, який займає більшу площу будівлі. Визначити обсяг неекономного використання коштів субвенції в цьому випадку неможливо, оскільки послуги для цього села закуповувалися за лотом, в який об'єднано чотири села з декількома соцзакладами.

Жмеринською міською радою без погодження із Мінцифри закуплено послуги з підключення до ШСДІ для семи старостинських округів³¹, що відносяться до представницьких органів місцевого самоврядування та виконавчих органів рад. З них по **Коростівському** старостинському округу

³¹ Білоковецький, Дубівський, Кармалюківський, Куриловецький, Лисогірський, Почапинецький, Коростівський старостинські округи.

укладено договір з ТОВ «НПК «ХОУМ-НЕТ» від 13.10.2021 № 124 на суму **77,0 тис. гривень**. В інших шести округах вартість послуги визначити неможливо, оскільки до договору від 13.10.2021 № 3 з ПП «Радіонет» на суму 575,3 тис. грн включено не лише села **Біликівці, Дубова, Кармалюкове, Курилівці, Лисогірка, Почапинці**, а також і населені пункти Зоринці, Лопатинці, Новоселиця та Петрані.

Подібно **Ставненською сільською радою** Закарпатської області без погодження з Мінцифри закуплено такі послуги для адмінбудинку Лубенського старостинського округу. При цьому послуги у с. Лубня на загальну суму 250,0 тис. грн закуповувалися за договором від 22.10.2021 № б/н для двох соцзакладів: клубу та адміністративного будинку.

Кольчинською селищною радою Закарпатської області (голова М. Дуб) без погодження з Мінцифри закуплено послуги з підключення до ШСДІ Філії Пузняківського закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів в с. Тростяниця та фельдшерський пункт в с. Герцівці, які за поясненням голови з 01.09.2021 не функціонують. Встановити обсяг неекономного використання коштів субвенції в цьому випадку не вдалося, оскільки послуги у вказаних селах закуповувалися за лотами для низки соцзакладів.

✓ **Результати аналізу засвідчили** також, що протягом 2021 року, за умов надходження на рахунки місцевих бюджетів коштів субвенції в повному обсязі, **мали місце окремі випадки невиконання умов договорів в частині своєчасного надання послуг з підключення соцзакладів до ШСДІ.**

Так, у **Софіївській селищній раді** Дніпропетровської області умовами укладених договорів встановлено, що послуги з підключення соцзакладів до ШСДІ повинні бути надані протягом 90 календарних днів з дати підписання договору, але у будь-якому разі **до 20 грудня 2021 року**. Фактично підключення таке здійснено лише у травні 2022 року (акти виконання послуг від 23.05.2022 №№1740-1745), тобто через 8 місяців.

Встановлено, що терміни виконання договорів було продовжено (у тому числі: до 31.03.2022 – додатковою угодою від 20.12.2021 № 1; до 31.12.2022 – додатковою угодою від 31.03.2022 № 2) на підставі звернення ТОВ «Айті-Інвест» (Виконавець) через затримку з отриманням дозволів від ТОВ «Оператор газотранспортної системи України» та АТ «Укртранснафта» для перетину волоконно-оптичною мережею 10 ділянок магістральних газопроводів та нафтопроводу, виявлених під час виконання робіт.

Дозволи на виконання робіт в охоронній зоні об'єкта магістрального газопроводу у п'яти точках перетину, з десяти необхідних, були отримані лише 19.01.2022 з датами можливого виконання робіт з 24.01.2022 по 25.02.2022. Роботи на об'єктах в термін до 25.02.2022 не були виконані в повному обсязі у зв'язку з оголошенням в Україні воєнного стану та заборонаю виїзду на території Криворізького району.

У зв'язку з цим ТОВ «АЙТІ ІНВЕСТ» листом від 18.03.2022 № 19/03/22 звернулось до виконкому Софіївської селищної ради щодо продовження договорів до 31.12.2022. **Фактично послуги надано виконавцем в червні 2022 року.**

Відповідно до пункту 3 Договору від 13.10.2021 № 123 (далі – договір № 123), укладеного виконавчим комітетом Жмеринської міської ради Вінницької області з ПП «Радіонет» на підключення соцзакладів с. Сідава до ШСДІ на загальну суму 575,3 тис. грн, послуги мали бути надані протягом 90 календарних днів з дати підписання договору, але у будь-якому разі до **20.12.2021**. При цьому договором № 122 передбачено здійснення попередньої оплати у розмірі 30 відс. вартості, визначеної у договорі № 123.

Попередню оплату на суму 172,6 тис. грн перераховано 22.10.2021, **однак послуги до 20.12.2021 не надані.** Фактично до договору № 123 **п'ять разів** вносились зміни в частині термінів надання послуг та обсягів фінансування.

Довідково. Зокрема, додатковою угодою від **20.12.2021** № 2 внесено зміни до Договору № 123 в частині **подовження строку дії договору на один місяць** та визначено, що послуги з підключення соцзакладів повинні бути надані протягом 100 календарних днів з дати підписання договору, але у будь-якому разі до 20.01.2022; додатковою угодою від **18.01.2022** № 4 визначено термін дії Договору № 123 до **28.02.2022**.

Відповідно до актів наданих послуг від 20.01.2022 № 603 та **24.02.2022** № 604 ПП «Радіонет» надано послуги з підключення закладів до широкопasmового Інтернету на суми 172,6 тис. грн та 402,7 тис. грн відповідно (разом на 575,3 тис. гривень). Остаточні розрахунки за надані послуги проведені виконавчим комітетом Жмеринської міської ради 24.02.2022 в сумі 402,7 тис. гривень.

Підставою для продовження терміну виконання договору № 123 додатковими угодами до 20 січня 2022 року названо Постанову № 1338, якою визначено, що зазначені послуги можуть надаватися протягом 90 календарних днів з дати підписання договору.

Отже, всупереч умовам договору № 122, попередню оплату в сумі 172,6 тис. грн надано не на три місяці, а на 99 днів.

3.3. Дотримання вимог законодавства щодо виконавців, публічних закупівель та оприлюднення їх результатів

✓ Пунктом 8 Порядку та умов № 453 передбачено, зокрема, що виконавцями послуг можуть бути виключно оператори/провайдери телекомунікацій, які своєчасно подали **обов'язкову звітність до НКРЗІ**. Проте окремі замовники при організації закупівель за кошти субвенції не забезпечили виконання цієї норми.

Так, Пулинською селищною радою Житомирської області в тендерній документації не передбачено положення про обов'язкове надання у складі тендерної пропозиції учасника окремого документа, що підтверджує відповідність виконавця послуги вимогам пункту 8 Порядку та умов № 453.

Незважаючи на це, ФОП Дубчак Галина Іванівна у складі тендерної пропозиції подано лист-згоду про укладання договору на умовах, наведених у проєкті договору, складеного на підставі Типового договору (пунктом 32 якого визначено, що виконавець декларує про своєчасне подання обов'язкової звітності НКРЗІ). У зв'язку з цим, положення пункту 32 Типового договору зазначено в усіх 10 договорах на підключення до Інтернету, укладених Пулинською селищною радою з цим виконавцем.

Однак, за інформацією НКЕК як правонаступника НКРЗІ (лист від **18.02.2022** № 01-53/1312), наданою на запит Рахункової палати, ФОП Дубчак Галина Іванівна включено до переліку компаній, які не подали або несвоєчасно подали у 2021 році обов'язкову звітність, а саме цим оператором станом на **30.04.2021** не подано до НКРЗІ звітність (форма 1-Т) за **I квартал 2021 року**.

Інформація про операторів/провайдерів, що не подали або несвоєчасно подали у 2021 році обов'язкову звітність, містилася на сайті НКРЗІ у відкритому доступі.

Отже, ФОП Дубчак Галина Іванівна при наданні тендерної пропозиції та при укладанні 10 договорів на надання послуг з підключення до ШСДІ **приховала факт несвоєчасного подання обов'язкової звітності до НКРЗІ**, хоча у проєкті договорів, а потім і у самих договорах декларувала свою відповідність вимогам, визначеним у пункті 8 Порядку та умов № 453.

Враховуючи вимоги пункту 8 Порядку та умов № 453, ФОП Дубчак Галина Іванівна не мала права бути виконавцем послуги з підключення соцзакладів до ШСДІ на загальну суму **821,7 тис. грн** (вартість виконаних договорів).

У **Бобровицькій міській раді** Чернігівської області переможцем закупівлі послуг провайдера за трьома лотами на загальну суму **592,5 тис. грн** (договори від 08.10.2021 та 11.10.2021) визначено ТОВ «Віртуальне місто». Згідно з інформацією НКЕК від 18.02.2022 № 01-53/1312, це товариство (ЄДРПОУ 37648960) **не подало до НКРЗІ обов'язкову звітність за II квартал 2021 року** за формою 1-Т «Сфера телекомунікацій», що не відповідає вимогам підпунктів 2 та 3 пункту 8 Порядку та умов № 453 та пункту 32 трьох укладених договорів.

Пояснення від посадових осіб Бобровицької міської ради з цього питання до аналізу не представлено.

Коростенською міською радою до Мінцифри подано **недостовірну** (неповну) **інформацію** про заплановану закупівлю. Зокрема, міською радою не поінформовано Мінцифри про заплановану закупівлю **трьох** послуг у селі Дідковичі на загальну суму **224,0 тис. грн**, чим **не дотримано вимоги підпункту 3 пункту 2 Постанови № 453**.

✓ **Любашівською селищною радою** Одеської області додатковими угодами від 17.12.2021 до договорів № 217 і № 218 від 29.10.2021 на загальну

суму **207,1 тис. грн** продовжено строк дії договорів та виконання зобов'язань щодо надання послуг з підключення соцзакладів до ШСДІ без документального підтвердження об'єктивних обставин, чим порушено вимоги підпункту 4 пункту 5 статті 41 Закону № 922. Крім того, акти надання послуг за цими договорами підписані лише у серпні 2022 року (під час проведення аналізу), чим порушено умови пункту 3 зазначених договорів (в яких термін виконання робіт визначено до 31.03.2022).

✓ Пунктом 12 частини першої статті 10 Закону № 922 встановлено, що **звіти про виконання договорів оприлюднюються** протягом 20 робочих днів з дня виконання сторонами договору про закупівлю або закінчення строку дії договору про закупівлю, за умови його виконання сторонами, або його розірвання.

Натомість уповноваженою особою виконавчого комітету **Жмеринської міської ради** Н. Трач звіти про виконання договорів №№ 122 і 123 про закупівлю на загальну суму **590,3 тис. грн** оприлюднені в електронній системі закупівель Prozofo **на 101 робочий день (20.07.2022) з дня фактичного їх виконання 28.02.2022, чим порушено строк оприлюднення.**

Порушення уповноваженою особою строків оприлюднення інформації про закупівлі мають ознаки адміністративного правопорушення, передбаченого частиною першою статті 164¹⁴ Кодексу України про адміністративні правопорушення. Відповідно до статті 234¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням законодавства про закупівлі (частини перша і друга статті 164¹⁴), розглядають органи державного фінансового контролю. З огляду на зазначене про допущене правопорушення листом від 20.09.2022 № 18-1267 поінформовано Державну аудиторську службу України.

3.4. Своєчасність і достовірність звітності за коштами субвенції та оцінювання ефективності бюджетної програми

✓ Стан інформування Казначейством

Пунктом 20 Порядку та умов № 453 передбачено, що Казначейство інформує щомісяця до 15 числа Мінфін та Мінцифри про обсяги перерахування субвенції та касових видатків щодо кожного одержувача субвенції. На відміну від умов звітування для одержувачів субвенції, які визначені пунктом 2 Постанови № 453, **Порядком та умовами № 453 для Казначейства не визначений строк початку звітування перед Мінфіном та Мінцифри.** В ході аналізу встановлено, що Казначейство розпочало звітування шляхом надання відповідної інформації станом на 01.08.2021. При цьому станом на 01.09.2022 інформування Мінцифри щодо використання залишків коштів субвенції Казначейство не здійснювало. З огляду на недостовірність даних звітів окремих територіальних громад (про що наведено інформацію нижче) та відсутність звітування

Казначейством, на час проведення контрольного заходу в Мінцифри відсутня достовірна інформація щодо використання станом на 01.09.2022 залишків коштів субвенції, які утворилися станом на 01.01.2021.

✓ **Достовірність звітування одержувачами субвенції**

Підпунктом 6 пункту 2 Постанови № 453 (в редакції від 28.04.2021) та підпунктом 5 пункту 2 Постанови № 453 (в редакції від 18.12.2021) передбачено, що після прийняття рішення про розподіл субвенції (09.06.2021) одержувачі субвенції **щомісяця до 10 числа подають** до Мінцифри та обласних державних адміністрацій звіт про використання субвенції.

За результатами проведеного на місцях аналізу звітування про використання коштів субвенції, яке здійснювалося в електронному вигляді на дашборді Мінцифри, встановлено випадки порушення строків звітування, невірне відображення сум залишків невикористаних коштів субвенції, відсутність звітування у 2022 році при наявних залишках субвенції, невідображення у звітності соцзакладів, які під'єднанні до ШСДІ за допомогою WI-FI роутера.

Звітування про використання коштів субвенції здебільшого розпочато одержувачами субвенції у листопаді 2021 року, тобто з порушенням встановленого підпунктом 6 пункту 2 Постанови № 453 (в редакції від 28.04.2021) та підпунктом 5 пункту 2 Постанови № 453 (в редакції від 18.12.2021) строку на 4 місяці, в подальшому встановлені строки також не дотримувалися.

Так, Ушомирською сільською та Пулинською селищною радами (Житомирська область) звітування розпочато з 03.11.2021, а річний звіт подано 18.01.2022 та 25.01.2022; Коростенською міською радою – 09.11.2021 та 28.01.2022 відповідно. Подібна ситуація з недотриманням строків звітування спостерігалася у Софіївській селищній раді (Дніпропетровська область), Іршавській міській, Ставненській сільській та Кольчинській селищній радах (Закарпатська область). Кобеляцькою міською і Диканською селищною радами (Полтавська область), Березівською міською та Іванівською селищною радами (Одеська область) звітування за кошти субвенції розпочато у листопаді 2021 року (річний звіт подано без порушення строків). Любашівською селищною та Красносільською сільською радами (Одеська область), Носівською міськими та Козелецькою селищною радами (Чернігівська область) надано лише річний звіт, і той з порушенням встановленого строку.

Мали місце випадки, коли при звітуванні про використання коштів субвенції її одержувачами не враховувалися зміни щодо зменшення призначень субвенції Розпорядженням № 1640-р, внаслідок чого обсяг залишку невикористаних коштів субвенції у звіті був суттєво викривленим. Наприклад, Пулинською селищною радою (Житомирська область) на дашборді Мінцифри станом на 25.01.2022 надано інформацію про залишок у сумі 110,7 тис. грн, тоді

як за даними Казначейства він обліковується у сумі 73,2 тис. грн; Коростенською міською радою 28.01.2022 прозвітовано, що залишок невикористаних коштів субвенції становить 584,1 тис. грн, фактично він становив 139,0 тис. гривень.

Софіївською селищною радою (Дніпропетровська область) у звіті про використання субвенції станом на 01.01.2022 відображено залишок невикористаних коштів субвенції в сумі 940,55 тис. грн, що не відповідає дійсності. Фактично не враховано, що станом на 23.12.2021 плановий показник бюджетних призначень коштів субвенції було зменшено на 281,5 тис. грн (до 1 062,75 тис. гривень). З урахуванням цього залишок невикористаних коштів субвенції становив лише 659,1 тис. гривень. Крім того, у I півріччі 2022 року Софіївською селищною радою використано 891,1 тис. грн, що у звітності не відображено, оскільки останній звіт надано 12.01.2022 (за поясненням, наданим в ході контрольного заходу, впродовж 2022 року звіти Софіївської селищної ради **не відображаються на дашборді**).

Незважаючи на повернення Ушомирською сільською радою 09.08.2022 до держбюджету 295,2 тис. грн, на дашборді Мінцифри невикористаний залишок коштів обліковується у цій же сумі, що спричинено неподанням сільрадою у 2022 році звітності про використання коштів субвенції.

Встановлено також низку фактів, які свідчать про невідображення на дашборді Мінцифри окремих результативних показників бюджетної програми. Так, **Диканською селищною радою** в звіті про використання субвенції за 29.12.2021 внесено відомості стосовно підключення до ШСДІ 10 населених пунктів відповідно до укладених договорів та актів здачі-приймання наданих послуг. У той же час, за даними дашборду Мінцифри щодо проведення тестування послуги у Диканській громаді, до ШСДІ підключено соцзаклади, які розташовані в 9 населених пунктах. **Кобеляцькою міською радою** при звітуванні за 2021 рік відображено дані щодо підключення за рахунок субвенції 10 населених пунктів, однак фактично у Кобеляцькій громаді до ШСДІ підключено соцзаклади, які знаходяться в 11 населених пунктах. Установлено, що не відображено на дашборді Мінцифри³² підключення соцзакладу в с. Павлівка, у зв'язку з відсутністю погодження Мінцифри на таке підключення.

На дашборді Мінцифри «Підключення сіл та соцоб'єктів до оптичного Інтернету» в **Ушомирській тергромаді** наведено інформацію щодо підключення за рахунок субвенції 37 соцзакладів, **Коростенській** – 20, **Пулинській** – 28, що відповідає кількості соцзакладів, указаних при укладанні договорів. Однак результати проведеного аналізу засвідчили, що зазначена кількість не враховує соцзакладів, які знаходяться в одному приміщенні з тими,

³² Офіційний сайт Мінцифри. Доступний з: <https://datastudio.google.com/u/0/reporting/97244f9e-eecc-4dd6-8c15-4556d8fe0340/page/2ldFC>.

що були вказані при укладанні договорів, і використовують ШСДІ за допомогою WI-FI роутера, а це додатково 10, 2 та 4 соцзаклади відповідно.

✓ **Якість оцінювання ефективності бюджетної програми**

За висновками контрольного заходу встановлено, що результати оцінки ефективності бюджетної програми КПКВК 2911060, проведеної Мінцифри, не повною мірою відповідають завданням цього документа, визначеним Порядком № 223.

Так, підпунктом 6 пункту 3 розділу IV Порядку № 223 встановлено, що у підпункті 7.1 пункту 7 «Результативні показники за напрямками використання бюджетних коштів» наводяться напрями використання бюджетних коштів та відповідні результативні показники, затверджені паспортом бюджетної програми з урахуванням змін. Проте відповідно до пункту 2 Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Мінфіну від 29.12.2002 № 1098, **паспорт бюджетної програми за загальнодержавними видатками та кредитуванням не формується**. З огляду на це пункт 7.1 Оцінки «Результативні показники за напрямками використання бюджетних коштів» Мінцифри не заповнювався. Відтак **Оцінка не містить жодної інформації щодо планових результативних показників** (з урахуванням скорочення бюджетних призначень до 418,0 млн грн) виконання бюджетної програми.

Крім того, в порушення вимог підпункту 8 пункту 3 розділу IV Порядку № 223 **в пункті 9 Оцінки «Узагальнений висновок про ефективність бюджетної програми» Мінцифри не визначено рівня досягнення мети та виконання завдань бюджетної програми**, не подано інформації про ефективність системи планування показників бюджетної програми із наведенням даних про кількість змін, внесених до розпису державного бюджету, та ефективність системи управління бюджетними коштами із наведенням інформації про своєчасність затвердження порядку використання бюджетних коштів, організацію проведення державних закупівель, а також організацію роботи із розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачами бюджетних коштів.

У підсумку, при **оцінці ефективності бюджетної програми за КПКВК 2911060 Мінцифри не визначено ступеня досягнення запланованої мети** (зазначено, що «мета буде досягнута»), виконання завдань бюджетної програми шляхом аналізу виконання результативних показників та не виявлено чинників, що перешкоджають виконанню бюджетної програми та досягненню запланованих результативних показників, їх усуненню та мінімізації впливу.

У зазначеному документі фактично лише проаналізовано фінансові показники зміни обсягів видатків субвенції та наведено фактичні кількісні показники її виконання (кількість підключених соцзакладів та населених пунктів), без порівняння з плановими показниками та аналізу причин

невиконання запланованих результативних показників, що робить цей документ формальним через неможливість завдяки йому оцінити ефективність виконання у 2021 році бюджетної програми.

✓ **Результати опитування керівників соцзакладів**

Під час контрольного заходу за допомогою Google-форми проведено телефонне опитування – анкетування керівників соцзакладів 30 тергромад щодо забезпечення доступності широкосмугового доступу до Інтернету. Згоду на участь в опитуванні надали керівники **212 закладів**.

Результати опитування в цілому засвідчили, що 72,6 відс. соцзакладів, керівники яких взяли участь в опитуванні, до 01.05.2021 були підключені до Інтернету. Причиною їх нового підключення до Інтернету за рахунок коштів субвенції у **53,4 відс.** випадків названо надання до 2021 року послуг Інтернету з використанням мобільного зв'язку (тобто не за допомогою ВОМ).

На запитання «Чи було у 2021 році за рахунок субвенції проведено до Вашого закладу волоконно-оптичний кабель широкосмугового доступу до Інтернету?» ствердну відповідь надали 170 респондентів (**80,2 відс.** опитаних). При цьому респонденти так оцінили якість послуг Інтернету в соцзакладах на час опитування: швидкість послуги з доступу до Інтернету становить не менше 100 Мбіт/с – 191 респондент (**90,1 відс.** опитаних); заклад має безлімітний доступ до Інтернету – 196 респондентів (**92,5 відс.**); є можливість підключення відвідувачів закладу до відкритої гостьової мережі Wi-Fi (без використання паролів) – 132 респонденти (**62,3 відс.**).

Це загалом показники, які **позитивно характеризують ефективність бюджетної програми**. Разом з тим наявність відповідей про те, що у 21 закладі швидкість послуги менша за 100 Мбіт/с, у 16 закладах немає безлімітного доступу до Інтернету, а також що у 80 закладах немає можливості під'єднання відвідувачів закладів до гостьової мережі Wi-Fi, свідчить про недостатню обізнаність з технологією широкосмугового доступу до Інтернету керівників низки соцзакладів.

Так, керівником клубу в селі **Лубня** Ставненської сільської ради Закарпатської області в анкеті зазначено про відсутність **можливості під'єднання відвідувачів цього закладу до відкритої гостьової мережі Wi-Fi (без використання паролів)**, що підтверджують дані дашборду Мінцифри³³, на якому відсутні результати тестування з використанням мережі Wi-Fi³⁴ цього соцзакладу. Отже, є ризики, що Ставненською сільською радою та

³³ Офіційний сайт Мінцифри. Доступний з: <https://datastudio.google.com/reporting/1fd597ee-b1bd-4c8e-b249-a922ea9f1e4e/page/bJibC>.

³⁴ Посилання url на результат заміру <https://www.nperf.com/uk/r/3353083742939506-e0kumigc>.

ТОВ «НКП «ХОУМ-НЕТ» не дотримано умови договору³⁵ щодо організації здачі наданих послуг згідно з методикою тестування послуги.

Довідково. За поясненням голови Ставненської сільської ради від 31.08.2022 № 02-06/827, протоколи тестування заповнювалися технічними працівниками провайдера, сільською радою було зафіксовано лише факт підключення та отримання протоколів випробування.

Директором сільського клубу с. **Яснопілля** Березівської міської ради Одеської області в анкеті вказано про відсутність в закладі безлімітного Інтернету та неможливість під'єднання відвідувачів до гостьової мережі. Пізніше цим керівником надано пояснення, що в день опитування зник доступ до Інтернету, але вже через декілька годин з'явився, і «вона просто не зрозуміла питань».

За даними анкети керівника **Івашковицької** початкової школи-філії Загатського закладу загальної середньої освіти І–ІІІ ступенів Іршавської міської ради, швидкість послуги з доступу до Інтернету менша за 100 Мбіт/с. За інформацією начальника відділу освіти, охорони здоров'я, культури, сім'ї, молоді та спорту міської ради від 09.08.2022 № 02-16/394, зменшення швидкості Інтернету має тимчасовий характер, тобто це недоступність в межах годин технічних характеристик, передбачених умовами Додатка 2 договору від 07.12.2021 № 290 (запланована недоступність послуг – до 8 год. на місяць, аварійна недоступність послуг – до 48 год. на місяць).

Отже, найбільше керівники соцзакладів у анкетах вказували на відсутність можливості під'єднання відвідувачів закладів до відкритої гостьової мережі Wi-Fi (без використання паролів). Однак під час з'ясування цього «недоліку» з керівниками тергромад, керівники соцзакладів як правило відмовлялися від своєї відповіді, зазначаючи, що це питання для них було не до кінця зрозумілим, оскільки можливість під'єднання відвідувачів соцзакладів до відкритої гостьової мережі Wi-Fi існує, проте за допомогою пароля.

Висновки до розділу III

Станом на 01.07.2022 загальний обсяг використання субвенції, виділеної у 2021 році, становив **272 327,4 тис. грн**, або **65 відс.** профінансованого. Протягом I півріччя 2022 року залишок невикористаних коштів субвенції, утворений на кінець 2021 року в сумі 158 640,6 тис. грн, скоротився лише на **25 102,6 тис. грн**, тобто до **133 538,0 тис. гривень**. Основними причинами утворення залишку бюджетних коштів стало зменшення фактичних витрат внаслідок створеної конкуренції між надавачами послуг на місцях та отриманої внаслідок цього значної економії, а також окремі неефективні управлінські рішення одержувачів субвенції.

³⁵ Абзац четвертий пункту 7 договору від 22.10.2021 б/н надання послуг з підключення закладів соціальної інфраструктури до широкосмугового доступу до Інтернету, закупівля яких здійснюється за рахунок субвенції, в селі Лубня.

У тергромадах, де проведено контрольні заходи, не використано коштів субвенції з причини: **неприйняття або прийняття неефективних управлінських рішень** – у **12 тергромадах** на загальну суму **4 523 тис. грн** (у т. ч. Коростенській міській – 520,0 тис. грн, Диканській селищній – 579,8 тис. грн, Кобеляцькій міській – 795,3 тис. грн, Зіньківській міській – 655,6 тис. грн); **економії при закупівлі** у **30 тергромадах** на загальну суму **9 760,2 тис. грн** (з них: Бобровицькій міській – 685,5 тис. грн, Могилів-Подільській міській – 861,0 тис. грн, Козелецькій селищній – 1000,8 тис. грн, Кобеляцькій міській – 1037,4 тис. грн, Зіньківській міській – 1038,4 тис. гривень).

Коростенською міською радою **134,2 тис. грн** субвенції використано на закупівлю у серпні-вересні 2021 року послуг з підключення до ШСДІ клубу в с. Обиходи, незважаючи на те, що згідно з рішенням міської ради від 10.06.2021 клуб ліквідовано, а його приміщення не використовується. Це є порушенням **вимог пункту 4 Порядку та умов № 453** та недотриманням рекомендацій Мінцифри від 16.07.2021 № 1/06-4-7845, чим створено ризики заподіяння матеріальної шкоди (збитків) територіальній громаді у цій сумі (лише у грудні 2022 року це приміщення розпорядженням міського голови включено до пунктів тимчасового компактного розміщення внутрішньо переміщених осіб).

Жмеринською і Коростенською міською, Кольчинською селищною і Ставненською сільською радами здійснено окремі закупівлі послуг з підключення соцзакладів до ШСДІ, які не були погоджені Мінцифри.

У Жмеринській міській раді мало місце порушення умов договору щодо попередньої оплати на суму **172,6 тис. гривень**.

Придбано послуг з порушеннями норм Постанови № 453 на **224,0 тис. грн**, Порядку та умов № 453 – на **1414,2 тис. грн** та норм Закону № 922 – на **797,4 тис. гривень**.

Мало місце порушення строків звітування, невірне відображення сум залишків невикористаних коштів субвенції, відсутність звітування у 2022 році при наявних залишках субвенції та невідображення у звітності соцзакладів, які під'єднані до ШСДІ за допомогою WI-FI роутера.

Через нормативні обмеження, встановлені законодавством, Оцінка ефективності бюджетної програми, що здійснена Мінцифри, не містить жодної інформації щодо планових результативних показників, що, у свою чергу, негативно вплинуло на визначення результатів оцінювання ефективності її виконання. Водночас результати проведеного під час контрольного заходу за допомогою Google-форми телефонного опитування – анкетування керівників 212 соцзакладів 30 тергромад щодо забезпечення доступності широкосмугового доступу до Інтернету загалом позитивно характеризують ефективність бюджетної програми.

IV. СОЦІАЛЬНИЙ ЕФЕКТ ВІД ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ СУБВЕНЦІЇ

За даними Мінцифри, в Україні **на липень 2021 року** не мали оптичних мереж 14 131 населений пункт, у тому числі 14 088 – в сільській місцевості (48,2 відс. загальної кількості). При цьому доступу до ШСДІ не мали 27 218 соцзакладів (23 відс. загальної кількості), у тому числі в сільській місцевості – 27 163 соцзакладів (28,6 відс. загальної кількості).

Спрямування виділених у 2021 році 272,3 млн грн (**65 відс. профінансованих**) коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості, дозволило станом на **01.07.2022** підключити до фіксованого ШСДІ **6920** соцзакладів.

Довідково Станом на **15.11.2022**, за інформацією Мінцифри, до ШСДІ у фіксованому місці у 2761 населеному пункті підключено **7171** соцзаклад. На цю ж дату, за даними звітності тергромад та інтернет-провайдерів, наданими Мінцифри, з урахуванням населених пунктів, підключених «транзитом» без залучення коштів субвенції (у них немає соцзакладів, але вони знаходились на шляху прокладання ВОМ за рахунок субвенції), до ШСДІ сумарно підключено **3065** населених пунктів, у яких проживає **1,046 млн** українців.

Отже, завдяки субвенції **завдання**, визначене пунктом 5 Плану заходів щодо підключення 6000 од. соцзакладів, розташованих у сільській місцевості, **перевиконано на 15,3 відсотка**.

При цьому станом на 01.07.2022 підключено **3127 закладів культури**, або 61 відс. кількості таких закладів, профінансованих за клопотаннями, та **1852 заклади сфери охорони здоров'я**, або 64 відс. профінансованих. Найкраща ситуація з підключенням **будинків культури**, яких підключено **2158 од.**, або 75 відс. профінансованих. Також в межах субвенції уперше підключено **999 шкіл** (70,5 відс. профінансованих) та **217 ЦНАПів** і віддалених робочих місць працівників ЦНАПів (62,0 відс. профінансованих). Найгірша ситуація з підключенням закладів Мінсоцполітики (**інтернати**): підключено **32 од.**, або 20,6 відс. профінансованих, та **поліцейських станцій** – **6 од.**, або 14,6 відс. профінансованих.

Аудит засвідчив, що бюджетна програма має значний соціальний ефект, адже завдяки їй **920 тис. жителів** сільської місцевості, **які проживають у 2442 населених пунктах**³⁶, вперше отримали доступ до ШСДІ та можливість отримувати інформацію (в т. ч. необхідну для навчання, підвищення рівня цифрової грамотності населення), державні послуги, якісні освітні та медичні послуги (в тому числі телемедицини), навчатися та працювати онлайн. Також це дозволило соцзакладам якісно та своєчасно виконувати свої функції, особливо в умовах карантину та воєнного стану. Важливо, що підключені за кошти субвенції соцзаклади отримали безкоштовний швидкісний Інтернет до кінця 2022 року, а також покриття Wi-Fi-мережею.

³⁶ Станом на 01.09.2022.

Так, за інформацією **Боринської селищної ради**, в соцзкладах, підключених до ШСДІ коштом субвенції, місцеві жителі отримують базові соціальні послуги в безпосередній близькості до своїх домівок. Учні Нижньовисоцької гімназії (школярі початкових класів с. Ропавське) отримали можливість навчання з використанням сучасних технологій в своєму селі, оскільки найближчий заклад освіти з доступом до Інтернету знаходиться на відстані приблизно шести кілометрів. Також після покриття ВОМ населених пунктів Боринської селищної ради змогу підключитися до ШСДІ отримали, зокрема, домогосподарства з неповнолітніми дітьми (школярами) в селах Ропавське – 7 осель (24 особи); Івашківці – 4 оселі (17 осіб); Беньова – 2 оселі (8 осіб).

Підключення до ШСДІ п'яти соцзкладів **Царичанської тергромади** позитивно вплинуло на розвиток сіл Лисківка, Михайлівка, Новостроївка, жителі яких отримали доступ до пріоритетних публічних послуг. Значно збільшилася кількість відвідувань цих закладів. За інформацією селищного голови (Г. Сумський), беручи до уваги воєнний стан, основні соціально-економічні наслідки від підключення настануть після повноцінного відновлення роботи соцзкладів (навчання в школах, дитсадках, робота об'єктів дозвілля, проведення свят, масових заходів тощо). Однак, навіть в цих умовах, саме якісний зв'язок допомагає в проведенні різноманітних організаційних заходів, у тому числі в роботі з внутрішньо переміщеними та соціально незахищеними особами, та дає можливість населенню з віддалених сіл громади використовувати найновіші електронні технології.

За інформацією **Кольчинської селищної ради** Закарпатської області, завдяки реалізації заходів, спрямованих на підвищення ШСДІ в сільській місцевості, доступ до швидкісного Інтернету отримали мешканці чотирьох малонаселених пунктів тергромади: Тростяниця (179 осіб); Герцівці (79 осіб); Крите (346 осіб); Грабово (146 осіб), що сприятиме підвищенню якості їх життя.

✓ Загальний показник покриття ШСДІ домогосподарств в Україні, за інформацією Мінцифри, становить 97 відс., **в сільській місцевості – 90 відс.**³⁷, що перевищує середні показники в Європі (70 відсотків).

Довідково. За даними Євросоюзу щодо стану розвитку в ЄС швидкісного Інтернету³⁸, лідером є Мальта зі 100-відсотковим покриттям ШСДІ з дуже високою пропускнуною спроможністю. За нею слідує Люксембург (95 відс.), Данія (94 відс.) та Іспанія (92 відс.). У таких країнах як Латвія, Нідерланди, Португалія доступ до ШСДІ мають 74, 72 та 70 відс. домогосподарств відповідно.

✓ Станом на листопад 2022 року кількість населених пунктів України, у яких відсутнє покриття ВОМ, становить 9807 одиниць (33,0 відс. загальної

³⁷ Визначається як питома вага населення, що проживає у населених пунктах, де є покриття ВОМ.

³⁸ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/broadband-coverage-europe-2021>.

кількості), у тому числі **9763** – в сільській місцевості (33,4 відс. загальної кількості).

Незважаючи на позитивну динаміку скорочення кількості населених пунктів у сільській місцевості, не покритих ВОМ (зменшено на 4325 од.³⁹), зокрема, завдяки спрямуванню коштів субвенції, **на сьогодні багато соцзакладів ще не мають доступу до ШСДІ**. Загалом, за інформацією Мінцифри, таких соцзакладів налічується 13014 од. (11 відс. загальної кількості), більшість яких розміщені в сільській місцевості – **12958 од.** (13,6 відс. загальної кількості), що свідчить про наявну «цифрову нерівність» між селом і містом.

Водночас одним із завдань Плану заходів на 2021–2023 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки є, зокрема, **забезпечення покриття 100 відс. сільських територій фіксованим ШСДІ та 95 відс. населення мобільним Інтернетом** для можливості формування нових міжрегіональних зв'язків.

Більшість з непокритих ВОМ населених пунктів – це віддалені села з малою кількістю мешканців та розташовані у місцевості зі складним рельєфом. Ці села є непривабливими для інвесторів для побудови мережі, оскільки не вигідні через довгострокову рентабельність інвестицій та невелику кількість потенційних абонентів. Водночас збільшення використання публічних онлайн-сервісів, економічної та соціальної взаємодії через Інтернет зробили доступ до ШСДІ критично важливим для будь-якого місця.

Довідково. На Цифровій конференції Східного партнерства – 2022, яка відбулася 24 жовтня 2022 року⁴⁰, було зазначено, зокрема, що попит на цифрові державні послуги в Україні збільшився через переміщення, втрату документів і надзвичайні ситуації з лютого 2022 року. За інформацією заступника Міністра цифрової трансформації з питань євроінтеграції (В. Іонан), піонерська платформа цифрового управління «Дія» вже допомогла 18,5 млн користувачів. Наприклад, українці без документів можуть використовувати додаток, щоб ідентифікувати себе, повідомити про втрачене чи пошкоджене майно та отримати доступ до свіжих новин.

Слід зазначити, що міжнародні наукові дослідження засвідчили, що широкопasmовий доступ до Інтернету позитивно впливає на економічний і соціальний розвиток, стимулює інновації та зайнятість. Зокрема, досвід Швеції показує, що існує позитивний взаємозв'язок між розгортанням оптоволоконних мереж і зменшенням кількості автомобілів, що широкопasmові мережі можуть певною мірою замінити фізичний транспорт, скоротити поїздки для отримання інформації, товарів або послуг, які можна отримати або замовити онлайн⁴¹.

³⁹ 14131 – 9763 = 4368

⁴⁰ <https://eufordigital.eu/five-key-questions-that-shaped-the-eastern-partnership-digital-conference/>

⁴¹ <https://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DSTI/ICCP/CI-SP%282015%291/FINAL&docLanguage=En> / Розвиток високошвидкісних мереж та роль муніципальних мереж.

З цієї причини **Комісією ООН** з широкосмугового зв'язку в інтересах сталого розвитку одним з цільових показників на період до 2025 року **визначено** «запровадження політики, спрямованої на забезпечення універсального широкосмугового доступу: **до 2025 року всі країни повинні мати фінансово забезпечений національний план або стратегію у сфері широкосмугового зв'язку** або включити широкосмуговий зв'язок у визначення універсального доступу/послуг»⁴².

З огляду на досвід розвитку ШСДІ в інших країнах, з урахуванням втрат від російської агресії, а також з метою ефективної реалізації плану Уряду щодо забезпечення покриття 100 відс. сільських територій фіксованим ШСДІ, **на наступні бюджетні роки на вказані цілі доцільно знову запланувати державну допомогу тергромадам у формі субвенції.**

ВИСНОВКИ

1. Бюджетна програма КПКВК 2911060 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості» (далі – субвенція) за видатками протягом 2021 року та першого півріччя 2022 року виконана в сумі **272,3 млн грн**, або на **65 відс.** профінансованого.

1.1. Зменшення фактичних витрат з підключення закладів соціальної інфраструктури до широкосмугового доступу до Інтернету (через створену конкуренцію між надавачами цих послуг та отриманої внаслідок цього значної економії), а також неефективні управлінські рішення низки територіальних громад як одержувачів субвенції на етапах визначення потреби у субвенції та використання її коштів на тлі недосконалості окремих норм законодавства (щодо базових визначень універсальної електронної комунікаційної послуги) призвели до невиконання програми за видатками на **35 відс.** та утворення на кінець 2021 бюджетного року залишків невикористаних коштів субвенції у сумі **158,6 млн грн**, з яких протягом першого півріччя 2022 року на цілі бюджетної програми і потреби тероборони використано лише **25,1 млн гривень**.

Загалом 408 тергромадами більше шести місяців 2022 року не розподілено і не використано **133,5 млн грн** залишку коштів субвенції, неекономно використано **3,8 млн грн** та з порушеннями законодавства – **2,8 млн грн**, що в подальшому, з урахуванням катастрофічних наслідків терористичної війни російської федерації проти України, завадило досягненню максимально можливої результативності бюджетної програми.

1.2. Видатки за субвенцією на 2022 рік, затверджені Мінцифрі на суму **500,0 млн грн**, у повному обсязі скорочені згідно з постановою Кабінету

⁴² «Інформація щодо конкурентоспроможності України». Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

Міністрів України від 01.04.2022 № 401 «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету», що прийнята у зв'язку із необхідністю здійснення видатків на першочергові потреби держави в умовах воєнного стану.

2. Нормативно-правове забезпечення виконання бюджетної програми за КПКВК 2911060 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості» з окремих питань було недосконалим, що створює ризики неефективного використання бюджетних коштів на реалізацію подібних проєктів у майбутньому.

2.1. Усупереч вимогам статті 99 Закону № 1089 станом на 01.11.2022 уповноваженим органом не встановлено показників для визначення універсальної електронної комунікаційної послуги ШСДІ у фіксованому місці, параметрів якості надання та методів її вимірювання постачальниками цих послуг. Відсутність таких показників у 2021 році стала причиною самостійного встановлення Мінцифри окремих технічних параметрів цієї послуги за бюджетною програмою, що аналізувалася.

2.2. Порядок та умови № 453 **затверджено** Кабінетом Міністрів України 28.04.2021, тобто з **порушенням строків**, встановлених частиною другою статті 97 Бюджетного кодексу (із затримкою майже на три місяці від набрання чинності Законом № 1082), що призвело до затвердження розподілу коштів субвенції лише в червні 2021 року.

2.3. Необов'язковість складання паспортів бюджетних програм за загальнодержавними видатками дозволила Мінцифрі не використовувати при оцінюванні ефективності бюджетної програми за КПКВК 2911060 результативні показники, що, у свою чергу, негативно вплинуло на визначення результатів оцінювання ефективності її виконання.

2.4. До Положення про комісію Мінцифри **не внесено зміни, пов'язані з розширенням функцій** комісії після викладення пункту 10 Порядку та умов № 453 у новій редакції згідно з Постановою № 1338.

3. Управління коштами субвенції не забезпечило повного й ефективного використання бюджетних коштів.

3.1. При формуванні проєкту державного бюджету на 2021 рік видатки субвенції Мінцифри не планувалися (бюджетний запит не складався). Відповідно поданий Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України на перше читання проєкт Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» не передбачав надання цієї субвенції. Водночас до другого читання зазначеного законопроєкту Мінцифри ініціювало запровадження субвенції в сумі 850,0 млн гривень.

3.2. За результатами доопрацювання проєкту про держбюджет на 2021 рік та подання його Кабінетом Міністрів України на друге читання Законом № 1082 Мінцифри затверджено видатки субвенції із загального фонду

в сумі **500,0 млн грн** (як видатки розвитку). Затвердження цих видатків як видатків розвитку, а не як видатків споживання, **не відповідає їх економічній суті**, що змусило Мінцифри звернутися у липні 2021 року до Мінфіну з проханням внесення змін до розпису асигнувань субвенції в частині зміни КЕКВ 3220 «Капітальні трансферти органам державного управління інших рівнів» на КЕКВ 2620 «Поточні трансферти органам державного управління інших рівнів».

3.3. Затверджені Законом № 1082 видатки субвенції на 2021 рік **розподілені** за поданням Мінцифри на суму **483,8 млн грн**, або на **96,8 відсотка**. Не розподілено **16,2 млн грн** (3,2 відс.) затвердженого обсягу субвенції, щодо якого комісія Мінцифри спочатку оголосила додатковий період для прийому клопотань, але в подальшому змушена була врахувати при скороченні бюджетних призначень.

3.4. Скорочення у грудні 2021 року в Законі № 1082 призначень субвенції на **82,0 млн грн** (з 500,0 до 418,0 млн грн) не враховувало реальну потребу у їх зменшенні, про яку звітували відповідні територіальні громади у своїх звітах про використання коштів субвенції. Фактично Розпорядженням № 1640-р надлишки субвенції за окремими місцевими бюджетами адміністративно-територіальних одиниць не скорочено, або скорочено від можливого частково, що призвело до формування на рахунках бюджетів тергромад значних залишків, які не використовувалися понад шість місяців.

3.5. Недотримання норм Порядку та умов № 453 щодо подання клопотань та незабезпечення належного комісійного обстеження ліній електропередач на предмет наявності волоконно-оптичних мереж, всупереч рекомендаціям Мінцифри, призвело до подання тергромадами Мінцифрі чимало клопотань з недостовірними відомостями щодо наявності ШСДІ. Частину з них комісією Мінцифри своєчасно виявлено і відхилено (у 399 випадках через наявність в населених пунктах оптики та у 52 випадках – через чотирикратне перевищення медіани вартості послуги), чим у 2021 році попереджено незаконне і неекономічне використання коштів субвенції на загальну суму 216,7 млн грн, у тому числі у 23 із 31 тергромади, що були об'єктами поточного контрольного заходу, на 18,9 млн грн, що становить майже 30 відс. їх потреби фінансування.

Водночас за результатами контрольного заходу встановлено, що комісія Мінцифри погодила фінансування за клопотаннями **61** органу місцевого самоврядування, поданими у 2021 році до Мінцифри на підключення до ШСДІ **90** населених пунктів, у яких: **не було жодного соцзакладу**; на час подання клопотання були соцзаклади, щодо яких **прийнято рішення про їх ліквідацію**; були лише соцзаклади, які **не засновані тергромадами**; населені пункти **мали покриття волоконно-оптичними мережами**. Внаслідок порушень вимог пунктів 4 і 5 Порядку та умов № 453 бюджетам цих тергромад **розподілено та надано субвенції в обсязі понад фактичну потребу на загальну суму 10,3 млн грн**, які в подальшому не були використані. Зокрема, такі порушення встановлені у восьми тергромадах, де проведено контрольні заходи:

Жмеринській міській раді Вінницької області, Коростенській міській і Ушомирській сільській радах Житомирської області, Дубриницькій сільській раді Закарпатської області, Кобеляцькій міській і Диканській селищній радах Полтавської області, Кам'янській міській раді Черкаської області, Козелецькій селищній раді Чернігівської області.

Крім того, встановлено, що сімома органами місцевого самоврядування (**Кам'янською, Кобеляцькою та Коростенською міськими, Пулинською селищною, Іркліївською, Ставненською та Чумаківською сільськими радами**) не дотримано рекомендацій Мінцифри щодо каскадного методу визначення протяжності волоконно-оптичної мережі, унаслідок чого **завищено обсяг розподіленої субвенції на 3,8 млн грн, що призвело до неекономного використання коштів субвенції на зазначену суму.**

3.6. Встановлено, що на кінець 2021 року **64** **тергромади** із загальним обсягом призначень субвенції в сумі **29,3** **млн грн** так і **не розпочали використання коштів субвенції**. Станом на 01.07.2022 цей показник становив 47 тергромад із загальним обсягом призначень **20,3** **млн гривень**.

У тергромадах, де проведено контрольні заходи, станом на 01.01.2022 не використано коштів субвенції з причини: **неприйняття або прийняття неефективних управлінських рішень** – у **12** **тергромадах** на загальну суму **4,5** **млн грн** (у т. ч. у Коростенській міській – 520,0 тис. грн, Диканській селищній – 579,8 тис. грн, Кобеляцькій міській – 795,3 тис. грн, Зіньківській міській – 655,6 тис. грн); **економії при закупівлі у 30** **тергромадах** на загальну суму **9,8** **млн грн** (з них у Бобровицькій міській – 685,5 тис. грн, Могилів-Подільській міській – 861,0 тис. грн, Козелецькій селищній – 1000,8 тис. грн, Кобеляцькій міській – 1037,4 тис. грн, Зіньківській міській – 1038,4 тис. гривень).

Оскільки більшість тергромад не ініціювали повернення до держбюджету або перерозподілу залишків субвенції відповідно до пункту 22² розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу, наявність на кінець бюджетного року значних залишків коштів субвенції свідчить про **неефективне управління** ними їх одержувачами.

4. **Окремими розпорядниками коштів місцевих бюджетів у Вінницькій, Дніпропетровській, Житомирській, Закарпатській, Чернігівській областях не було забезпечено належного внутрішнього контролю за використанням коштів субвенції та виконанням договірних зобов'язань, внаслідок чого допущено порушень законодавства загалом на 2819,4 тис. гривень.**

4.1. Так, **Коростенською** міською радою Житомирської області **134,2** **тис. грн** субвенції використано на закупівлю у серпні-вересні 2021 року послуг з підключення до ШСДІ клубу в с. Обиходи, незважаючи на те, що згідно з рішенням міської ради від 10.06.2021 клуб ліквідовано і в подальшому до грудня 2022 року його приміщення не використовувалося. Цим порушено вимоги пункту 4 Порядку та умов № 453 та створено ризики заподіяння

матеріальної шкоди (збитків) територіальній громаді у цій сумі (лише у грудні 2022 року це приміщення розпорядженням міського голови включено до пунктів тимчасового компактного розміщення внутрішньо переміщених осіб).

4.2. Жмеринською і Коростенською міською, Кольчинською селищною і Ставненською сільською радами здійснено закупівлі (в складі лотів за населеними пунктами) послуг з підключення окремих соцзакладів до ШСДІ, які не подавалися на погодження Мінцифри, що є порушенням пунктів 9 і 14 Порядку та умов № 453.

4.3. У Жмеринській міській раді мало місце порушення умов договору закупівлі послуг ШСДІ щодо попередньої оплати на суму **172,6 тис. гривень**.

4.4. У Бобровицькій, Жмеринській та Коростенській міських, Любашівській і Пулинській селищних радах встановлено придбання послуг з порушеннями вимог Постанови № 453 на **224,0 тис. грн**, Порядку та умов № 453 – на **1414,2 тис. грн** та норм Закону № 922 на **797,4 тис. гривень**.

4.5. У більшості перевірених тергромад встановлено випадки порушення строків звітування, неправильне відображення залишків невикористаних коштів субвенції, відсутність звітування у 2022 році при наявних залишках субвенції, невідображення у звітності соцзакладів, які під'єднані до ШСДІ за допомогою WI-FI роутера.

5. Запровадження і реалізація бюджетної програми за КПКВК 2911060 дозволили досягти визначених Планом заходів результатів – підключити за рахунок субвенції до ШСДІ протягом 2021 року та першого півріччя 2022 року 6920 соцзакладів при 6000 запланованих (завдання перевиконано на 15,3 відсотка). Це дало змогу кількості жителів сіл і селищ, які не мали на початок 2021 року можливості дистанційно отримувати адміністративні і соціальні послуги, зменшити на **920 тисяч** (з 4,0 до 3,1 млн осіб).

Таким чином загальний показник покриття ШСДІ домогосподарств в Україні, за інформацією Мінцифри, у сільській місцевості досяг **90 відс.**, що перевищує середні показники в Європі (70 відсотків). Однак навіть при цьому станом на листопад 2022 року кількість населених пунктів України в сільській місцевості, у яких **відсутнє покриття волоконно-оптичними мережами**, становить **9763 од.**, або більше **33 відс.** загальної кількості.

З огляду на зазначене та втрати від агресії російської федерації, з метою забезпечення повного виконання Плану заходів із покриття 100 відс. сільських територій фіксованим ШСДІ, потреба у плануванні та здійсненні видатків на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості, зберігається щонайменше на два наступні роки.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Звіт про результати аналізу використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих

на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості, та рішення Рахункової палати надіслати Верховній Раді України протягом 15 днів з дня затвердження Звіту.

2. Рішення Рахункової палати в порядку інформування надіслати Комітетові Верховної Ради України з питань цифрової трансформації.

3. Відомості про результати аналізу у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінетові Міністрів України та рекомендувати:

- з метою уникнення повторного спрямування бюджетних коштів на підключення одних і тих же закладів соціальної інфраструктури до Інтернету, доручити Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України затвердити показники для визначення універсальної електронної комунікаційної послуги ШСДІ у фіксованому місці її отримання, параметри якості надання та методи її вимірювання постачальниками електронних комунікаційних послуг;

- забезпечити виконання завдання Національної програми інформатизації на 2022–2024 роки, затвердженої Постановою Верховної Ради України від 08.07.2022 № 2360-ІХ, щодо підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету у сільській місцевості.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аналізу надіслати Міністерству цифрової трансформації України та рекомендувати підготувати та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції щодо виконання завдання Національної програми інформатизації на 2022–2024 роки, затвердженої Постановою Верховної Ради України від 08.07.2022 № 2360-ІХ, щодо підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету у сільській місцевості, та, у разі необхідності, – пропозиції щодо удосконалення положень нормативно-правових актів з питань забезпечення виконання цього завдання.

5. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аналізу надіслати Міністерству фінансів України та рекомендувати з метою належної оцінки ефективності бюджетних програм, за якими не складаються паспорти бюджетних програм, розглянути питання щодо удосконалення Порядку здійснення оцінки ефективності бюджетних програм головними розпорядниками коштів державного бюджету, затвердженого наказом Міністерства фінансів України 19.05.2020 № 223 (зокрема, встановити обов'язковість заповнення планових результативних показників, які планується досягти за рахунок виділених коштів).

6. Рішення Рахункової палати і Звіт про результати аналізу надіслати: у Вінницькій області: управлінню житлово-комунального господарства Могилів-Подільської міської ради, виконавчому комітетові Жмеринської міської ради,

Уланівській сільській раді Хмільницького району; у Дніпропетровській області: виконавчому комітетові Софіївської селищної ради Криворізького району, виконавчому комітетові Царичанської селищної ради Дніпровського району, виконавчому комітетові Солонянської селищної ради Дніпровського району, виконавчому комітетові Чумаківської сільської ради Дніпровського району; у Житомирській області: Коростенській міській раді, Пулинській селищній раді Пулинського району, Ушомирській сільській раді Коростенського району; у Закарпатській області: відділу освіти, охорони здоров'я, культури, сім'ї, молоді та спорту Іршавської міської ради, Кольчинській селищній раді Мукачівського району, Дубриницькій сільській раді Ужгородського району, Ставненській сільській раді Ужгородського району; у Львівській області: Буській міській раді Буського району, Боринській селищній раді Турківського району, Підкамінській селищній раді Бродівського району, Сокальській міській раді Сокальського району; в Одеській області: Любашівській селищній раді Подільського району, Красносільській сільській раді Одеського району, Іванівській селищній раді Березівського району, Березівській міській раді Березівського району; у Полтавській області: Диканській селищній раді Диканського району, Зіньківській міській раді Зіньківського району, Кобеляцькій міській раді Кобеляцького району, Хорольській міській раді Хорольського району; у Черкаській області: Кам'янській міській раді Кам'янського району, Ірклівській сільській раді Чорнобаївського району; у Чернігівській області: Бобровицькій міській раді, Носівській міській раді, Козелецькій селищній раді Чернігівського району з пропозиціями вжити заходів щодо усунення наслідків порушень і недоліків, установлених за результатами аналізу, зокрема шляхом:

- розподілу залишків коштів субвенції і використання в установленому порядку із урахуванням пріоритетності видатків, визначеної на період воєнного стану, коштів бюджетних програм місцевих бюджетів, сформованих з урахуванням залишку коштів субвенції станом на 01.01.2022;

- притягнення до відповідальності посадових осіб, які допустили порушення, встановлені під час контрольного заходу;

- забезпечення повного використання закладами соціальної інфраструктури можливостей широкосмугового доступу до Інтернету для надання якісних адміністративних і соціальних послуг населенню.

Заступник Голови
Рахункової палати

Андрій МАЙСНЕР